

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE

Dojazdy do pracy w województwie mazowieckim

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011

WARSZAWA 2014

Opracowanie publikacji	URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE
	Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych
pod kierunkiem	Emilii Murawskiej
autorzy publikacji	Teresa Kwiecień Iwona Sońta Daniel Koźmiński Grzegorz Stępień
graficzne wykonanie wykresów	Daniel Koźmiński
tłumaczenie	Weronika Kloc-Nowak
Projekt okładki	Lidia Motrenko-Makuch
Druk i oprawa	Zakład Wydawnictw Statystycznych Warszawa, al. Niepodległości 208

ISBN 978-83-63246-33-4

Publikacja dostępna na <http://warszawa.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

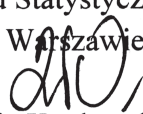
Przekazuję Państwu publikację „Dojazdy do pracy w województwie mazowieckim” opracowaną na podstawie danych pozyskanych z rejestrów administracyjnych na potrzeby Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Przemieszczanie się ludności związane z dojazdami do pracy zawsze było istotnym elementem w strukturze ekonomiczno-społecznej i sytuacji demograficznej państwa. Badania w tym zakresie skupiały w równym stopniu uwagę nad kierunkami migracji zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Obecnie, w warunkach gospodarki globalnej, problem dojazdów do pracy jest wyjątkowo ważkim i determinującym życie społeczne.

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie podstawowych danych i ich interpretacji w odniesieniu do województwa mazowieckiego. Główna część poprzedzona została rozdziałem zawierającym ogólną charakterystykę badania dojazdów do pracy na podstawie danych zawartych w administracyjnych systemach informacyjnych udostępnionych przez ich gestorów na potrzeby NSP 2011. W sposób syntetyczny objaśniono elementy metodyki badania, które umożliwiają właściwą interpretację wyników.

W dalszej części pokazana została struktura dojazdów do pracy na terenie województwa mazowieckiego, z uwzględnieniem przepływów, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Usystematyzowanie danych zostało dokonane według różnych kryteriów (miejsce zamieszkania, płeć, wiek). Celem tego było przedstawienie zagadnienia w sposób możliwie, jak najszerszy. Całość została wzbogacona wykresami, mapami i tablicami statystycznymi. Specjalną uwagę zwrócono na m.st. Warszawę, które odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu się migracji wahadłowych związanych z zatrudnieniem.

Przekazując do rąk Państwa niniejszą publikację mam nadzieję, że będzie to materiał przydatny i użyteczny w pracy specjalistów zainteresowanych tą problematyką.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

PREFACE

I present to you the publication „Commuting in Mazowieckie voivodship”, elaborated on the basis of the data drawn from the administrative registers for the National Census of Population and Housing 2011.

Work-related population flows have always been an important aspect of the socio-economic structure and demographic situation of the country. Studies of that topic have focused equally on the directions of international migrations as of the internal ones. Currently, in the context of global economy, the issue of commuting is an exceptionally important determinant of the social life.

This publication aims to present the basic data and their interpretation with regard to Mazowieckie voivodship. The main part is preceded by a chapter containing general characteristic of the study of commuting based on the data contained in the administrative information systems, made available by their administrators for the purposes of the National Census 2011. The chapter contains a synthetic explanation of the methodological aspects of the study, which enable correct interpretation of the results.

The subsequent part of the volume shows the structure of commuting in the area of Mazowieckie voivodship, including both external and internal flows. Data have been broken down by various criteria (place of residence, sex, age), with the aim of making the presentation of the issue as broad as possible. The volume has been enriched with graphs, maps and statistical tables. Special attention has been paid to the capital city of Warsaw, which plays a specific role in shaping work-related circular migration patterns.

Handing the hereby publication to you I hope the contents will be handy and useful in the work of specialists interested in this topic.

Director
of the Statistical Office
in Warsaw

Zofia Kozłowska

Warsaw, November 2014

SPIS RZECZY
CONTENTS

	Str. Page
PRZEDMOWA <i>PREFACE</i>	3, 4
SPIS TABLIC I WYKRESÓW <i>LIST OF TABLES AND GRAPHS</i>	6
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH <i>SYMBOLS</i>	10
SKRÓTY <i>ABBREVIATIONS</i>	10
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BADANIA PRZEPLYWÓW LUDNOŚCI ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM W 2011 R. <i>A GENERAL CHARACTERISTIC OF THE SURVEY OF WORK-RELATED POPULATION FLOWS IN 2011</i>	11
1. Wprowadzenie..... <i>Introduction</i>	11
2. Źródła danych i metodyka opracowania..... <i>Data sources and methodology</i>	11
3. Podstawowe pojęcia..... <i>Basic concepts</i>	13
UWAGI ANALITYCZNE <i>ANALYTICAL NOTES</i>	15
1. Dojeżdżający do pracy w województwie mazowieckim..... <i>Commuters in Mazowieckie voivodship</i>	15
2. Zewnętrzne przepływy ludności związane z zatrudnieniem..... <i>External work-related population flows</i>	20
3. Wewnętrzne przepływy ludności związane z zatrudnieniem..... <i>Internal work-related population flows</i>	30
4. Dojeżdżający do pracy w m.st. Warszawie..... <i>Commuters in the capital city of Warsaw</i>	41
PODSUMOWANIE <i>CONCLUSIONS</i>	49

SPIS TABLIC I WYKRESÓW
LIST OF TABLES AND GRAPHS

Tablice Tables	Tabl. Table	Str. Page
Dojeżdżający do pracy według lokalizacji miejsca pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r. <i>Commuters by the location of workplace, sex and place of residence in 2011</i>	1	15
Dojeżdżający do pracy według płci i grup wieku w 2011 r. <i>Commuters by sex and age group in 2011</i>	2	16
Dojeżdżający do pracy według miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. ... <i>Commuters by place of residence and powiats in 2011</i>	3	19
Gminy miejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim w 2011 r. <i>Urban gminas with the largest number of incoming commuters in Mazowieckie voivodship in 2011</i>	4	22
Gminy wiejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim w 2011 r. <i>Rural gminas with the largest number of incoming commuters in Mazowieckie voivodship in 2011</i>	5	22
Gminy miejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z województwa mazowieckiego w 2011 r. <i>Urban gminas with the largest number of incoming commuters from Mazowieckie voivodship in 2011</i>	6	26
Gminy wiejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z województwa mazowieckiego w 2011 r. <i>Rural gminas with the largest number of incoming commuters from Mazowieckie voivodship in 2011</i>	7	26
Gminy miejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2011 r. <i>Urban gminas with the largest number of incoming commuters in 2011</i>	8	31
Gminy wiejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2011 r. <i>Rural gminas with the largest number of incoming commuters in 2011</i>	9	31
Przyjeżdżający do pracy według miejsca pracy i powiatów w 2011 r. <i>Incoming commuters by place of work and powiats in 2011</i>	10	32
Gminy miejskie z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2011 r. <i>Urban gminas with the largest number of outgoing commuters in 2011</i>	11	34
Gminy wiejskie z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2011 r. <i>Rural gminas with the largest number of outgoing commuters in 2011</i>	12	35
Wyjeżdżający do pracy według miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. <i>Outgoing commuters by place of residence and powiats in 2011</i>	13	35

	Tabl. <i>Table</i>	Str. <i>Page</i>
Gminy z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2011 r.	14	39
<i>Gminas with the largest dominance of the number of incoming commuters over the number of outgoing commuters in 2011</i>		
Gminy z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2011 r.	15	39
<i>Gminas with the largest dominance of the number of outgoing commuters over the number of incoming commuters in 2011</i>		
Gminy spoza województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie w 2011 r.	16	42
<i>Gminas from outside of Mazowieckie voivodship with the largest number of commuters coming to work in the capital city of Warsaw in 2011</i>		
Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie w 2011 r.	17	42
<i>Gminas in Mazowieckie voivodship with the largest number of commuters coming to work in the capital city of Warsaw in 2011</i>		
Gminy spoza województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy w 2011 r.	18	44
<i>Gminas from outside of Mazowieckie voivodship with the largest number of commuters coming to work from the capital city of Warsaw in 2011</i>		
Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy w 2011 r.	19	45
<i>Gminas in Mazowieckie voivodship with the largest number of commuters coming to work from the capital city of Warsaw in 2011</i>		
Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie i wyjeżdżający do pracy z m.st. Warszawy według płci i grup wieku w 2011 r.	20	46
<i>Incoming commuters to the capital city of Warsaw and outgoing commuters from the capital city of Warsaw by sex and age group in 2011</i>		
Wykresy		Str.
Graphs		Page
Struktura dojeżdżających do pracy według lokalizacji miejsca pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.		16
<i>The structure of commuters by the location of their workplace, sex and place of residence in 2011</i>		
Struktura dojeżdżających do pracy według płci i grup wieku w 2011 r.		17
<i>The structure of commuters by sex and age groups in 2011</i>		
Dojeżdżający do pracy według wybranych grup wieku i powiatów w 2011 r.		18
<i>Commuters by selected age groups and powiats in 2011</i>		

	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim według województw i miejsca zamieszkania w 2011 r.	20
<i>Incoming commuters to Mazowieckie voivodship by voivodship and place of residence in 2011</i>	
Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim według płci i województw w 2011 r.	21
<i>Incoming commuters to Mazowieckie voivodship by sex and voivodships in 2011</i>	
Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim według gmin w 2011 r.	23
<i>Incoming commuters to Mazowieckie voivodship by gminas in 2011</i>	
Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego według województw i miejsca pracy w 2011 r.	24
<i>Outgoing commuters from Mazowieckie voivodship by voivodships and place of work in 2011</i>	
Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego według płci i województw w 2011 r.	25
<i>Outgoing commuters from Mazowieckie voivodship by sex and voivodships in 2011</i>	
Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego według gminy pracy w 2011 r.	27
<i>Outgoing commuters from Mazowieckie voivodship by the gmina of their work in 2011</i>	
Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim i wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego oraz iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2011 r.	29
<i>Incoming commuters to Mazowieckie voivodship and outgoing commuters from Mazowieckie voivodship and the ratio of work-related commuting flows in 2011</i>	
Saldo zewnętrznych przepływów związanych z zatrudnieniem według województw w 2011 r.	29
<i>The balance of external work-related commuting flows by voivodships in 2011</i>	
Przyjeżdżający do pracy według gmin w 2011 r.	33
<i>Incoming commuters by gminas in 2011</i>	
Udział wyjeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych według gmin w 2011 r.	37
<i>The share of outgoing commuters in the number of employed people by gminas in 2011</i>	
Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin w 2011 r.	38
<i>The ratio of work-related commuting flows by gminas in 2011</i>	
Saldo wewnętrznych przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin w 2011 r. ...	40
<i>The balance of internal work-related commuting flows by gminas in 2011</i>	
Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie według województw w 2011 r.	41
<i>Incoming commuters to the capital city of Warsaw by voivodships in 2011</i>	

	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie według powiatów (w skali województwa) w 2011 r.	43
<i>Incoming commuters to the capital city of Warsaw by powiats (at the voivodship level) in 2011</i>	
Wyjeżdżający do pracy z m.st. Warszawy według województwa pracy w 2011 r.	44
<i>Outgoing commuters from the capital city of Warsaw by voivodship of their work in 2011</i>	
Wyjeżdżający do pracy z m.st. Warszawy według powiatów (w skali województwa) w 2011 r.	45
<i>Outgoing commuters from the capital city of Warsaw by powiats (at the voivodship level) in 2011</i>	
Struktura przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie i wyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy według płci i grup wieku w 2011 r.	46
<i>The structure of incoming commuters to the capital city of Warsaw and of outgoing commuters from the capital city of Warsaw by sex and age groups in 2011</i>	
Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie według gmin (w skali kraju) w 2011 r.	47
<i>Incoming commuters to the capital city of Warsaw by gminas (at the national level) in 2011</i>	
Udział wyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie w liczbie zatrudnionych według gmin (w skali kraju) w 2011 r.	48
<i>The share of outgoing commuters from the capital city of Warsaw in the number of employed people by gminas (at the national level) in 2011</i>	

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Zero (0,00) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,005;

Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.

SKRÓTY

m. – miasto

m.in. – między innymi

m.st. – miasto stołeczne

NSP – Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

r. – rok

tabl. – tablica

tj. – to jest

tys. – tysiąc

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BADANIA PRZEPIYWÓW LUDNOŚCI ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM W 2011 R.

1. Wprowadzenie

Badanie dojazdów do pracy w 2011 r. dla ogółu pracujących zostało przeprowadzone na podstawie danych zawartych w rejestrach administracyjnych, pozyskanych przez statystykę publiczną na potrzeby Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011). Metodyka tego badania została opracowana na podstawie wcześniej przeprowadzonych prac związanych z realizacją badania „Przeptywy ludności związane z zatrudnieniem w 2006 r.” Tym razem dotychczasowe źródło danych dla tego tematu (rejestry podatkowe) zostało wzbogacone o zasoby innych gestorów. Pochodzące z tych źródeł informacje pozwoliły na dokonanie charakterystyki dojeżdżających do pracy według płci i wieku, a w szczególności umożliwiły dokładniejszą identyfikację terytorialną ich miejsca pracy, które w połączeniu z faktycznym miejscem zamieszkania tych osób wyznaczają kierunki przepływów związanych z pracą.

Na podstawie rejestrów nie można jednak ustalić środka transportu, częstotliwości i czasu podróży osób dojeżdżających do pracy. Takich informacji w ujęciu ogólnopolskim i wojewódzkim dostarczyło przeprowadzone w ramach NSP 2011 badanie reprezentacyjne. Należy podkreślić, że wyniki badania dojazdów do pracy na podstawie rejestrów administracyjnych nie są porównywalne z danymi uzyskanymi z badania reprezentacyjnego, głównie ze względu na odmienność źródeł danych i różnice metodologiczne.

2. Źródła danych i metodyka opracowania

W trakcie przeprowadzonych prac na różnych ich etapach wykorzystano informacje znajdujące się w zbiorach:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dane w zakresie płatników składek i ubezpieczonych),
- Ministerstwa Finansów (dane w zakresie płatników i podatników podatku dochodowego),
- Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Przeprowadzenie badania przepływów ludności związanych z pracą wymagało wygenerowania (ustalenia) zbiorowości pracujących na podstawie danych rejestrowych. Zgodnie z przyjętą metodologią, badaniem dojazdów do pracy nie objęto rolników indywidualnych, stąd w dalszej części opracowania omówione zostaną tylko prace wykonane dla zbiorowości osób ubezpieczonych wyłącznie w ZUS. Podstawowym źródłem danych na tym etapie prac był rejestr ZUS oraz pomocniczo wykorzystano zbiory Ministerstwa Finansów.

Na podstawie algorytmów uwzględniających m.in. datę ubezpieczenia, kod tytułu ubezpieczenia, wymiar czasu pracy, czy wskaźnik najwyższego przychodu, ustalono do dalszego badania populację pracujących, którym przypisano ich miejsca pracy, wskazane w rejestrze ZUS. W kolejnym kroku, w oparciu o przygotowane procedury, dokonano wyboru płatnika związanego z tzw. pracą główną¹. Dla każdego z płatników (pracodawców) w rejestrze ZUS podane były adresy określające lokalizację miejsca pracy. W wielu przypadkach znajdowały się tam również adresy prowadzenia działalności, wskazujące na faktyczne miejsca pracy, co ma znaczący wpływ w badaniu dojazdów do pracy.

Kolejne etapy postępowania, omówione poniżej, były prowadzone przy wykorzystaniu specjalnie opracowanych algorytmów. Jeden z nich korelował informacje dotyczące faktycznego miejsca zamieszkania, adresów głównego miejsca pracy i kosztów uzyskania przychodu. W przypadku wystąpienia więcej niż jednego adresu dla płatnika związanego z pracą główną (adres siedziby, miejsca prowadzenia działalności) algorytm ten wybierał dla każdego pracującego jeden adres, oznaczający rzeczywiste miejsce pracy – i ten był podstawą ustalenia faktu dojazdu do pracy. Wyboru tego jednego adresu dokonano wykorzystując, jako zmienną pomocniczą, informację o kosztach uzyskania przychodu znajdującą się w zbiorach Ministerstwa Finansów, która pozwoliła uprawdopodobnić lub potwierdzić faktyczne miejsce wykonywania pracy dla znacznej liczby pracujących².

Dla ustalonej zbiorowości pracujących porównano adres faktycznego miejsca zamieszkania z ustalonym wcześniej adresem faktycznego miejsca pracy przyjmując, że za osobę

¹ Pracą główną jest ta praca, która zajmuje więcej czasu; jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód. Wyboru pracy głównej dokonano w oparciu o wymiar czasu pracy oraz wskaźnik najwyższego przychodu.

² Osoby, których miejsce pracy położone jest w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania – zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych – mają prawo do zwiększonych kosztów uzyskania przychodu.

dojeżdżającą do pracy uważa się tę, której miejsce pracy jest położone poza miejscowością zamieszkania. Kryteria te spełniało 4462,5 tys. osób³.

W kolejnym kroku – mając na uwadze zgodność z metodyką zastosowaną w badaniu „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2006 r.”⁴ – ze zbiorowości dojeżdżających do pracy wyodrębniono pracowników najemnych (zatrudnionych), dla których źródłem przychodu były wynagrodzenia ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy. Dokonano tego na podstawie danych o źródłach przychodów podatników znajdujących się w udostępnionych na potrzeby NSP 2011 zbiorach Ministerstwa Finansów. Jednocześnie w tym samym celu przyjęto, że zbiorowość dojeżdżających do pracy będzie obejmowała osoby, które mieszkają w gminie innej niż ta, gdzie znajduje się ich miejsce pracy. W badaniu uwzględniono również przepływy między częścią miejską i wiejską we wszystkich gminach miejsko-wiejskich. Każdą z tych części w analizie traktowano jako odrębną jednostkę terytorialną nazywając ją również – dla uproszczenia zapisu – gminą. Uwzględniając te założenia, otrzymano zbiór liczący 3130,6 tys. dojeżdżających do pracy, który poddano analizie w różnych przekrojach strukturalnych i przestrzennych.

3. Podstawowe pojęcia

W analizie i prezentacji wyników badania dojazdów do pracy posługiwano się najczęściej następującymi pojęciami: pracownicy najemni (zatrudnieni), dojeżdżający do pracy, wyjeżdżający do pracy, przyjeżdżający do pracy, iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem, udział dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych, udział wyjeżdżających (przyjeżdżających) do pracy w liczbie zatrudnionych. Poniżej podano ich definicje.

Pracownicy najemni (zatrudnieni) to osoby, których źródłem przychodu są wynagrodzenia ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego, z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy.

Dojeżdżający do pracy to zatrudnieni mieszkający w danej jednostce terytorialnej i ich miejsce pracy jest położone w jej granicach lub poza nią.

³ Dane dla tej zbiorowości dojeżdżających do pracy będą dostępne w Analitycznej Bazie Mikrodanych (ABM).

⁴ Zob. *Dojazdy do pracy w Polsce. Terytorialna identyfikacja przepływów ludności związanych z zatrudnieniem*. GUS i US w Poznaniu, Poznań 2010.

Wyjeżdżający do pracy to pracownicy najemni (zatrudnieni), którzy wyjeżdżają z gminy (powiatu, województwa) zamieszkania do innej gminy (powiatu, województwa), gdzie jest ich miejsce pracy.

Przyjeżdżający do pracy to pracownicy najemni (zatrudnieni), którzy przyjeżdżają z gminy (powiatu, województwa) swojego zamieszkania do innej gminy (powiatu, województwa), gdzie jest ich miejsce pracy.

Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem to stosunek liczby przyjeżdżających do liczby wyjeżdżających do pracy dla danej jednostki terytorialnej.

Saldo przepływów związanych z zatrudnieniem to różnica pomiędzy przyjeżdżającymi do danej jednostki a wyjeżdżającymi z danej jednostki.

Udział dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych to stosunek liczby dojeżdżających do pracy do liczby zatrudnionych mieszkających w danej jednostce terytorialnej.

Udział wyjeżdżających (przyjeżdżających) do pracy w liczbie zatrudnionych to stosunek liczby wyjeżdżających (przyjeżdżających) do pracy z danej gminy do liczby zatrudnionych mieszkających w danej gminie.

UWAGI ANALITYCZNE

1. Dojeżdżający do pracy w województwie mazowieckim

Obecnie elastyczny rynek pracy wymaga mobilności przestrzennej – gotowości i możliwości podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania. Dojazdy do pracy stanowią szczególny rodzaj ruchu migracyjnego ludności polegający na wahadłowym przemieszczaniu się do i z pracy. Są także jednym z głównych kryteriów delimitacji przestrzeni społeczno-ekonomicznej.

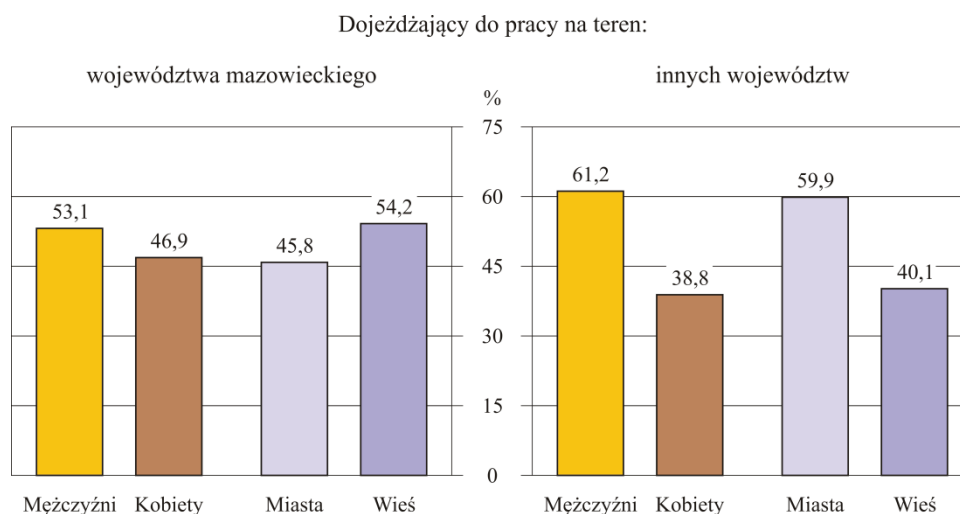
Wyniki badania przepływów ludności związanych z zatrudnieniem umożliwiają dokonanie charakterystyki ich struktury przestrzennej w różnych przekrojach administracyjnych, a także określenie kierunku i natężenia tych migracji. Zgodnie z przyjętą metodyką badania, w liczbie dojeżdżających do pracy uwzględnione zostały zarówno przepływy między gminami województwa mazowieckiego, jak i do gmin innych województw.

Z przeprowadzonego w ramach NSP 2011 badania dojazdów do pracy wynika, że w województwie mazowieckim do pracy dojeżdżało 356,6 tys. pracowników najemnych, tj. 26,0% ogólnej ich liczby. Przepływy ludności związane z pracą zawodową w województwie stanowiły 11,4% ogółu dojeżdżających do pracy w Polsce. Świadczy to niewątpliwie o powszechności zjawiska zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Spośród pracowników najemnych dojeżdżających do pracy 323,2 tys. osób, tj. 90,6% podczas drogi do pracy nie przekraczało granicy województwa. Natomiast 33,4 tys. osób, tj. 9,4% dojeżdżało do pracy poza granice województwa mazowieckiego. Skala zewnętrznych dojazdów związanych z zatrudnieniem w województwie należy do najniższych w kraju.

Tabl. 1. **Dojeżdżający do pracy według lokalizacji miejsca pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Dojeżdżający do pracy			Dojeżdżający do pracy		
	ogółem	na teren		ogółem	na teren	
		województwa mazowieckiego	innych województw		województwa mazowieckiego	innych województw
	w liczbach bezwzględnych			w % ogółem		
O g ó ł e m	356637	323192	33445	100,0	90,6	9,4
mężczyźni.....	192231	171776	20455	100,0	89,4	10,6
kobiety.....	164406	151416	12990	100,0	92,1	7,9
Miasta.....	168128	148109	20019	100,0	88,1	11,9
Wieś.....	188509	175083	13426	100,0	92,9	7,1

Struktura dojeżdżających do pracy według lokalizacji miejsca pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

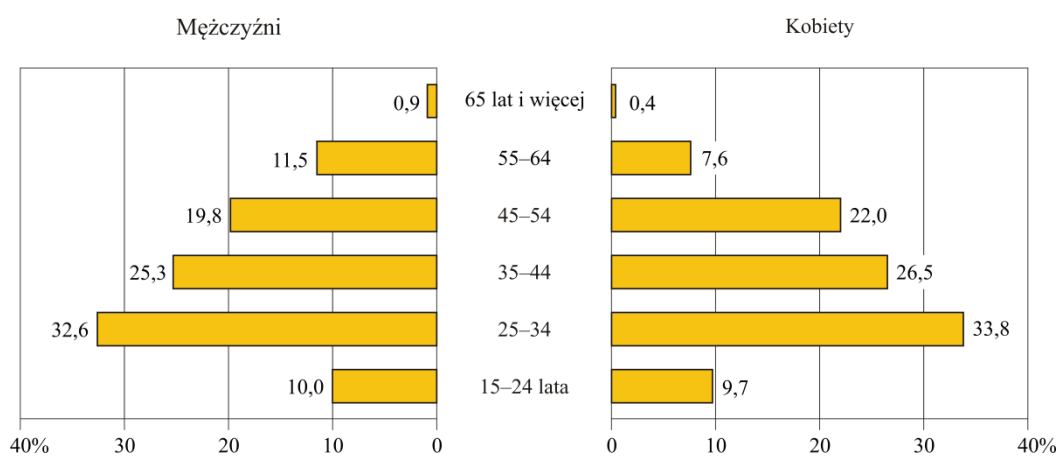
W województwie mazowieckim w ogólnej liczbie dojeżdżających do pracy przeważali mężczyźni – 192,2 tys. osób, tj. 53,9%, a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania większość stanowili mieszkańcy wsi – 188,5 tys., tj. 52,9%. Mężczyźni stanowili większość zarówno wśród dojeżdżających do pracy na terenie województwa mazowieckiego, jak i wśród dojeżdżających na teren innych województw. Ich udział wyniósł odpowiednio – 53,1% i 61,2%. W przypadku podziału według miejsca zamieszkania, mieszkańcy wsi byli bardziej mobilni wśród dojeżdżających do pracy na terenie swojego województwa – 175,1 tys., tj. 54,2%. Natomiast biorąc pod uwagę osoby pracujące w innym województwie niż województwo miejsca zamieszkania, bardziej mobilni byli mieszkańcy miast – 20,0 tys., tj. 59,9%.

Tabl. 2. Dojeżdżający do pracy według płci i grup wieku w 2011 r.

Grupy wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w liczbach bezwzględnych			w % ogółem		
O g ó ł e m.....	356637	192231	164406	100,0	53,9	46,1
15–24 lata	35208	19252	15956	100,0	54,7	45,3
25–34	118236	62710	55526	100,0	53,0	47,0
35–44	92144	48571	43573	100,0	52,7	47,3
45–54	74138	37988	36150	100,0	51,2	48,8
55–64	34544	22020	12524	100,0	63,7	36,3
65 lat i więcej.....	2367	1690	677	100,0	71,4	28,6

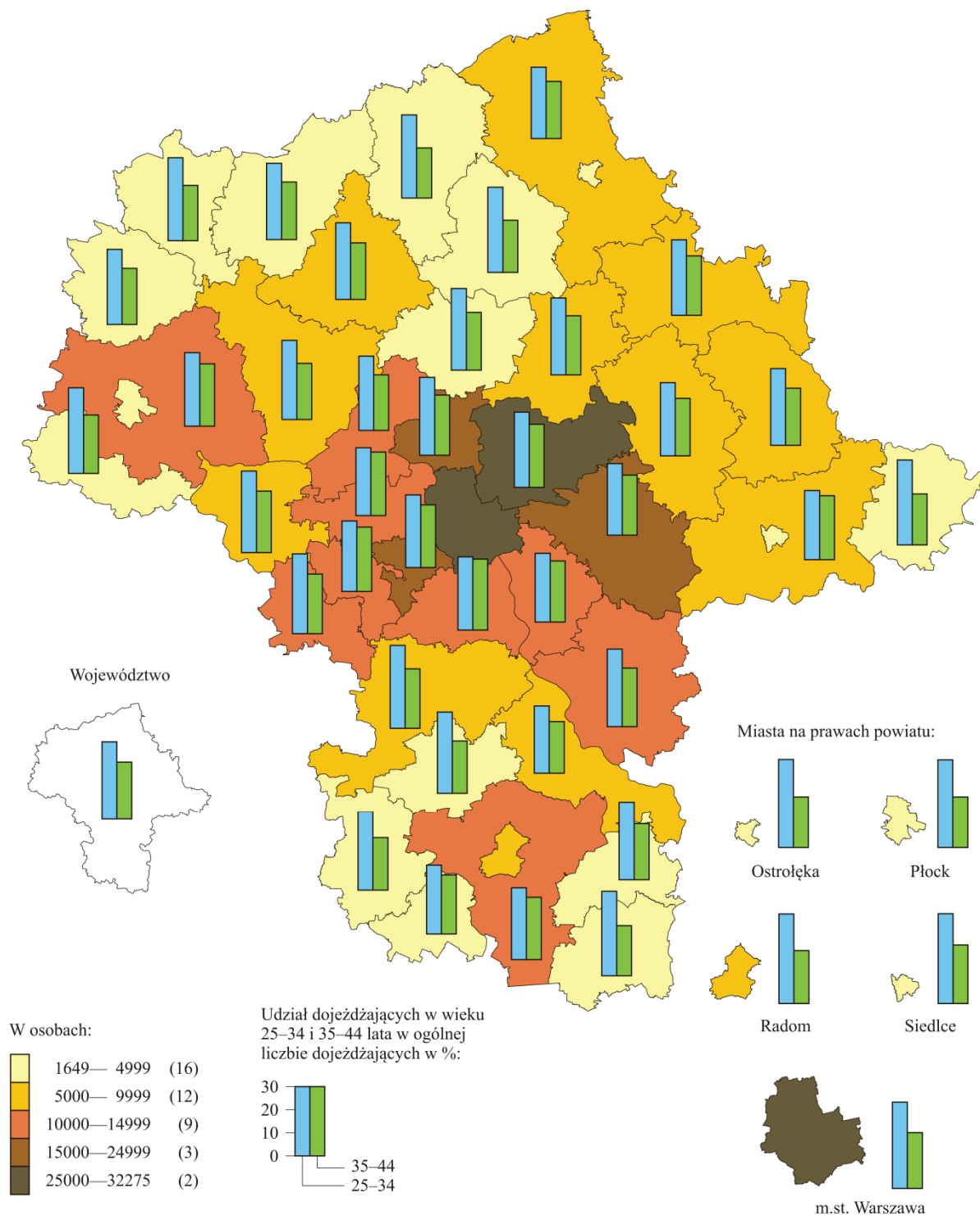
Wśród dojeżdżających mieszkańców województwa mazowieckiego najliczniejszą grupę, zarówno wśród mężczyzn jak i wśród kobiet, stanowiły osoby w wieku 25–34 lata. Największe różnice w strukturze dojeżdżających mężczyzn i kobiet wystąpiły w grupach wieku 45–54 lata i 55–64 lata, przy czym o ile w „młodszej” grupie wieku zanotowano relatywnie więcej kobiet niż mężczyzn, to w „starszej” grupie wieku sytuacja była odwrotna. Wynika to zapewne m.in. z wcześniejszego przechodzenia kobiet na emeryturę.

Struktura dojeżdżających do pracy według płci i grup wieku w 2011 r.

Zdecydowanie najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej – 2,4 tys. osób, przy czym mężczyzn było 1,7 tys., a kobiet – 0,7 tys. W strukturze osób przemieszczających się w celach zarobkowych, mężczyźni i kobiety stanowili odpowiednio 0,9% i 0,4%.

Dojeżdżający do pracy według wybranych grup wieku i powiatów w 2011 r.

Tabl. 3. Dojeżdżający do pracy według miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś	W % ogółu dojeżdżających
	w liczbach bezwzględnych			
WOJEWÓDZTWO	356637	168128	188509	100,0
Powiaty:				
białobrzeski	3036	739	2297	0,9
ciechanowski	6766	2753	4013	1,9
garwoliński	11676	2910	8766	3,3
gostyniński	3322	1032	2290	0,9
grodziski	10952	5816	5136	3,1
grójecki	8803	3249	5554	2,5
kozienicki	7189	2442	4747	2,0
legionowski	15495	8378	7117	4,3
lipski	2345	316	2029	0,7
łosicki	1649	311	1338	0,5
makowski	3073	802	2271	0,9
miński	20015	7930	12085	5,6
mławski	4339	1432	2907	1,2
nowodworski	10141	4949	5192	2,8
ostrołęcki	6176	201	5975	1,7
ostrowski	5757	1458	4299	1,6
otwocki	14638	8206	6432	4,1
piaseczyński	12609	5420	7189	3,5
płocki	10465	1008	9457	2,9
płoński	7471	1989	5482	2,1
pruszkowski	20193	13180	7013	5,7
przasnyski	3349	1026	2323	0,9
przysuski	3346	606	2740	0,9
pułtuski	4437	1363	3074	1,2
radomski	12064	2173	9891	3,4
siedlecki	7104	167	6937	2,0
sierpecki	3675	1017	2658	1,0
sochaczewski	9502	4013	5489	2,7
sokołowski	5261	1434	3827	1,5
szydłowiecki	3317	772	2545	0,9
warszawski zachodni	14491	5191	9300	4,1
węgrowski	6194	1582	4612	1,7
wołomiński	32275	21358	10917	9,0
wyszkowski	6632	2181	4451	1,9
zwoleński	2779	588	2191	0,8
żuromiński	2401	584	1817	0,7
żyrardowski	10612	6464	4148	3,0
Miasta na prawach powiatu:				
Ostrołęka	2236	2236	x	0,6
Płock	4037	4037	x	1,1
Radom	7275	7275	x	2,0
Siedlce	3241	3241	x	0,9
m.st. Warszawa	26299	26299	x	7,4

2. Zewnętrzne przepływy ludności związane z zatrudnieniem

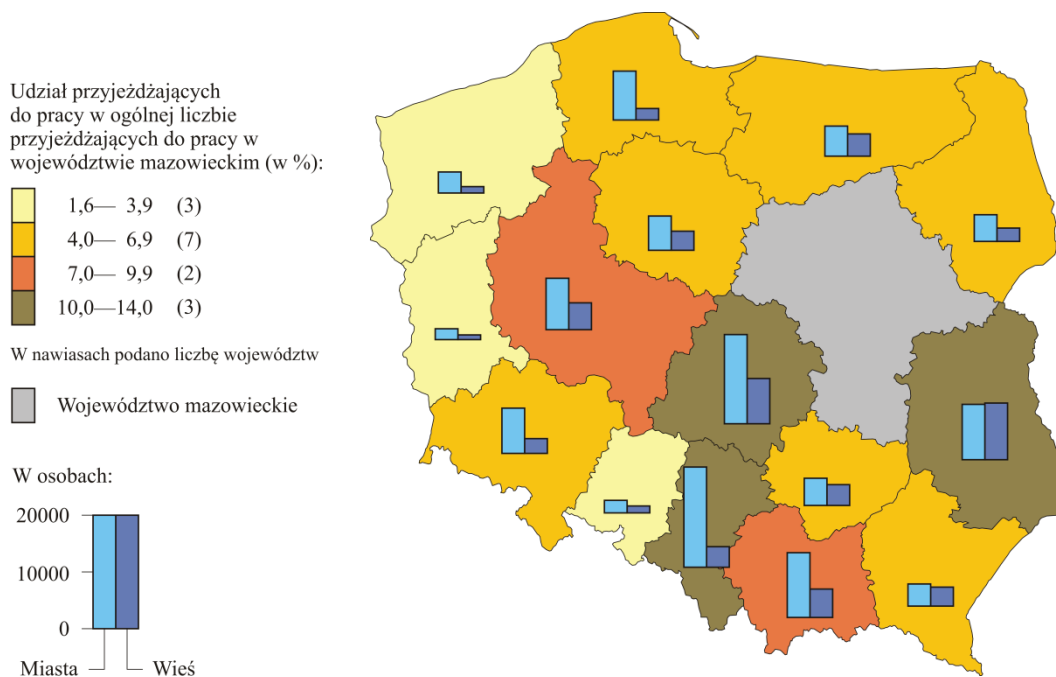
W tej części opracowania podjęto próbę przedstawienia sytuacji województwa mazowieckiego w zakresie dojazdów do pracy z uwzględnieniem przepływów zewnętrznych – przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim z innych województw i wyjeżdżających z województwa mazowieckiego do innych województw. Przepływy zewnętrzne nie uwzględniają przepływów pracowników najemnych związanych z zatrudnieniem między gminami województwa mazowieckiego.

W przedstawionej charakterystyce zamieszczono tablice zawierające listy 10 gmin, które zajmują czołowe lokaty pod względem liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy.

Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim

W 2011 r. do pracy na teren województwa mazowieckiego przyjeżdżało 168,2 tys. pracowników najemnych mieszkających poza granicami województwa (najwięcej w skali kraju). Byli to mieszkańcy wszystkich województw, przy czym najwięcej (prawie 40%) stanowili mieszkańcy województw: łódzkiego (14,1% ogółu przyjeżdżających do województwa), śląskiego (12,6%) i lubelskiego (11,7%). Najmniej osób przyjeżdżających do pracy to mieszkańcy województw: lubuskiego (1,6%), opolskiego (2,0%) oraz zachodniopomorskiego (2,9%).

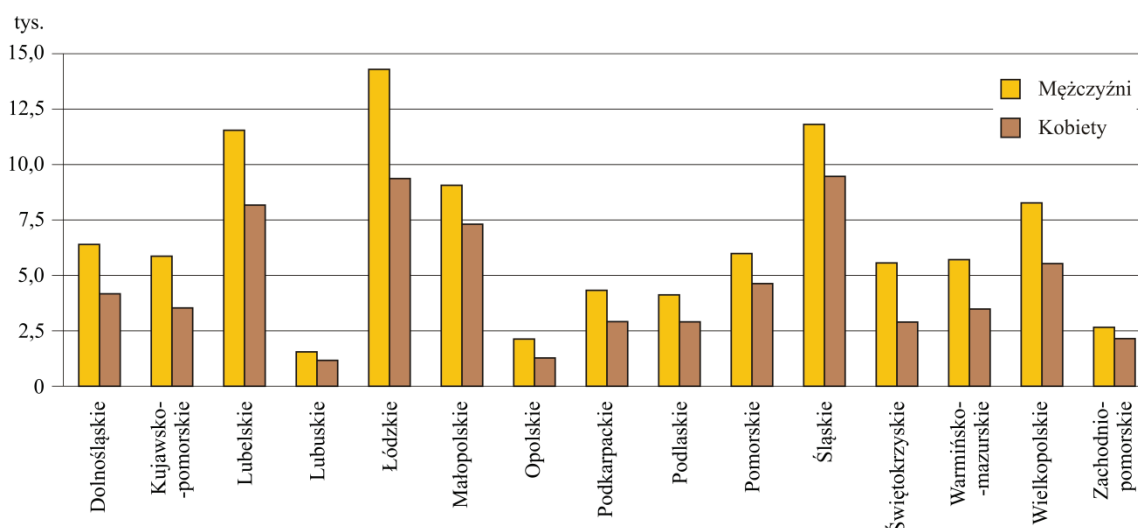
Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim według województw i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Wśród osób przyjeżdżających do pracy na teren województwa mazowieckiego bardziej mobilni byli mieszkańcy miast niż wsi. Z miast pochodziło 112,5 tys. osób, tj. 66,9% wszystkich pracowników najemnych przyjeżdżających do pracy z innych województw (ze wsi 55,7 tys., tj. 33,1%). Najbardziej mobilni byli mieszkańcy miast w województwach śląskim i pomorskim. Wśród przyjeżdżających do pracy z tych województw mieszkańcy miast stanowili odpowiednio 82,9% i 80,9%. Tylko w województwie lubelskim odnotowano przewagę osób zamieszkujących tereny wiejskie; stanowili oni 50,6% ogółu pracowników przyjeżdżających z tego województwa.

W zbiorowości przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim w 2011 r. dominowali mężczyźni, stanowiąc 59,0% ogółu przyjeżdżających (99,3 tys. osób). Liczba kobiet, dla których miejsce pracy było położone poza granicą województwa zamieszkania wynosiła 69,0 tys., tj. 41,0% ogółu przyjeżdżających.

Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim według płci i województw w 2011 r.

Analizując strukturę przyjeżdżających do pracy z innych województw według płci, można stwierdzić, że do województwa mazowieckiego z każdego województwa przyjeżdżało do pracy więcej mężczyzn niż kobiet. Najwięcej mężczyzn przyjeżdżało z województwa warmińsko-mazurskiego. W strukturze przyjeżdżających z tego województwa stanowili 65,8%. Najwyższy odsetek kobiet przekraczających w drodze do pracy granicę województwa wystąpił w województwie wielkopolskim – 44,7%.

W 2011 r. przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim pochodzili z 2713 jednostek administracyjnych kraju, a wielkość dojazdów wahała się od 1 do 8,3 tys. osób. Najliczniejsze strumienie przyjeżdżających do pracy pracowników najemnych skierowane były z Krakowa i Łodzi. Wśród ogółu przyjeżdżających do pracy stanowili oni odpowiednio

5,0% i 3,5%, a wśród osób przyjeżdżających z miast – 7,4% i 5,3%. W województwie mazowieckim stosunkowo licznie reprezentowani byli także pracownicy najemni z Poznania, Gdańska i Wrocławia. W większości osoby te przyjeżdżały do m.st. Warszawy.

Tabl. 4. Gminy miejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim w 2011 r.

Województwo zamieszkania	Powiat zamieszkania	Gmina zamieszkania	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu przyjeżdżających
Małopolskie.....	m. Kraków	Kraków	8333	5,0
Łódzkie.....	m. Łódź	Łódź	5923	3,5
Wielkopolskie.....	m. Poznań	Poznań	4039	2,4
Pomorskie.....	m. Gdańsk	Gdańsk	3553	2,1
Dolnośląskie.....	m. Wrocław	Wrocław	3473	2,1
Lubelskie.....	m. Lublin	Lublin	2998	1,8
Łódzkie.....	m. Skierniewice	Skierniewice	2373	1,4
Śląskie.....	m. Katowice	Katowice	2275	1,4
Kujawsko-pomorskie.	m. Bydgoszcz	Bydgoszcz	2041	1,2
Podlaskie.....	m. Białystok	Białystok	1999	1,2

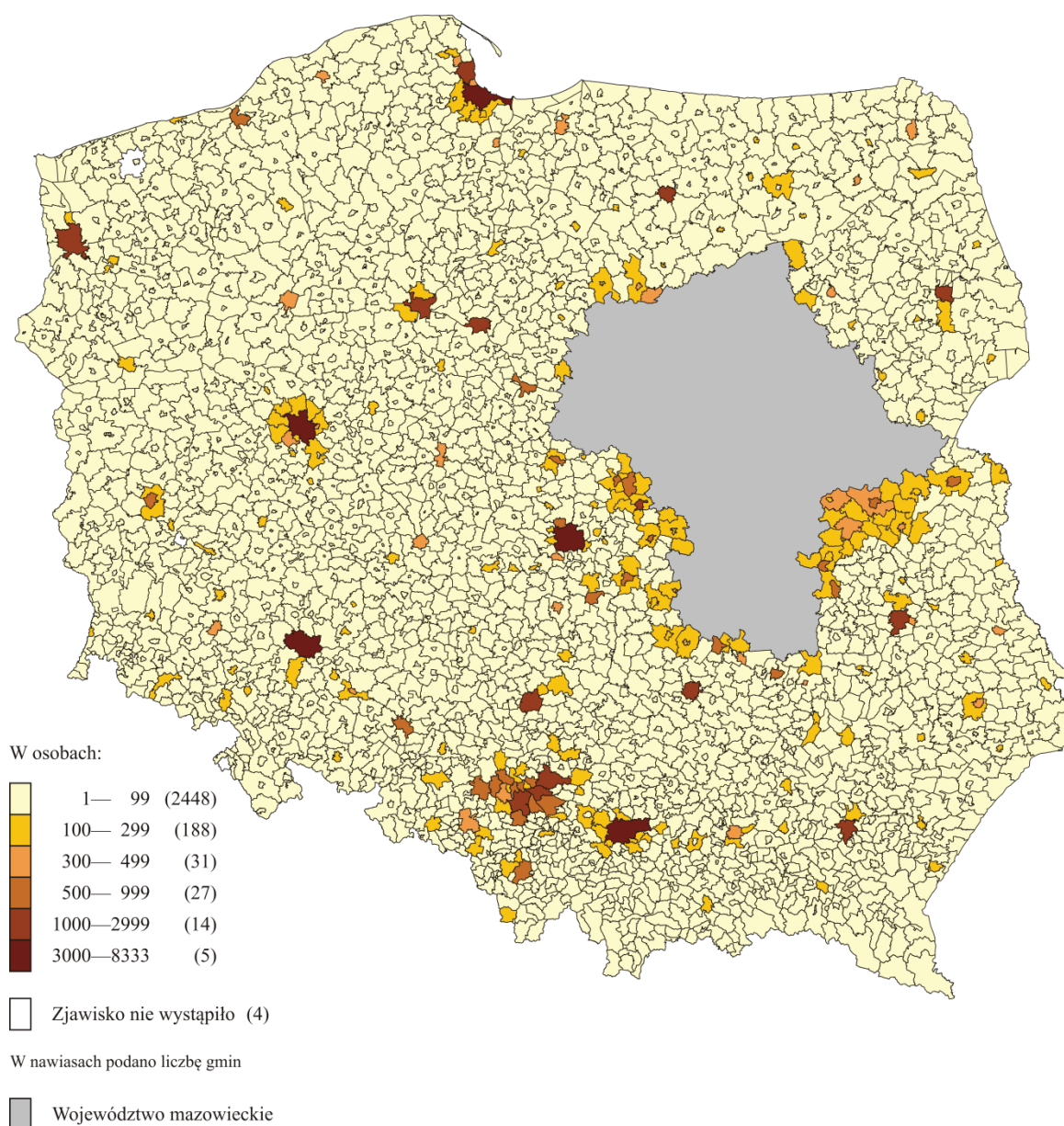
Osoby z innych województw zamieszkujące tereny wiejskie znacznie rzadziej decydowały się na pracę w województwie mazowieckim. W 2011 r. ze wsi pochodziło 55,7 tys. pracowników najemnych przyjeżdżających do pracy, tj. 33,1% wszystkich przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim. Najliczniejszą grupę przyjeżdżających stanowili mieszkańcy gminy wiejskiej Nieborów w województwie łódzkim oraz gminy wiejskiej Iłowo-Osada w województwie warmińsko-mazurskim. Wśród osób przyjeżdżających z terenów wiejskich spoza województwa stanowili oni odpowiednio 1,2% i 0,9% oraz 0,4% i 0,3% ogółu pracowników najemnych przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim.

Tabl. 5. Gminy wiejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim w 2011 r.

Województwo zamieszkania	Powiat zamieszkania	Gmina zamieszkania	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu przyjeżdżających
Łódzkie.....	Łowicki	Nieborów	641	0,4
Warmińsko-mazurskie	Działdowski	Iłowo-Osada	480	0,3
Lubelskie.....	Łukowski	Łuków	464	0,3
Lubelskie.....	Łukowski	Stoczek Łukowski	396	0,2
Lubelskie.....	Łukowski	Krzywda	373	0,2
Wielkopolskie.....	Poznański	Komorniki	318	0,2
Lubelskie.....	Radzyński	Radzyń Podlaski	283	0,2
Wielkopolskie.....	Poznański	Czerwonak	278	0,2
Łódzkie.....	Skierniewicki	Bolimów	277	0,2
Lubelskie.....	Rycki	Kłoczew	271	0,2

Należy zauważyć, że stosunkowo licznie na pracę w województwie mazowieckim zdecydowali się mieszkańcy terenów wiejskich z województwa lubelskiego 10,0 tys. osób, tj. 50,6% wszystkich przyjeżdżających z tego województwa. Najwięcej (2,2 tys.) z gmin wiejskich powiatu łukowskiego, w tym z gmin wiejskich Łukowa, Stoczka Łukowska, Krzywdy oraz Stanina. Łącznie z tych gmin wiejskich przyjeżdżało 1,5 tys. osób, czyli 2,6% przyjeżdżających do pracy z terenów wiejskich i 0,9% wszystkich przyjeżdżających do pracy spoza województwa mazowieckiego.

Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim według gmin w 2011 r.

W 2011 r. przyjeżdżający w celach zarobkowych spoza województwa pracowali głównie w miastach – 153,3 tys. osób, tj. 91,1% ogółu przyjeżdżających z innych województw. Zdecydowanie najbardziej atrakcyjnym w tym względzie było m.st. Warszawa. Do pracy

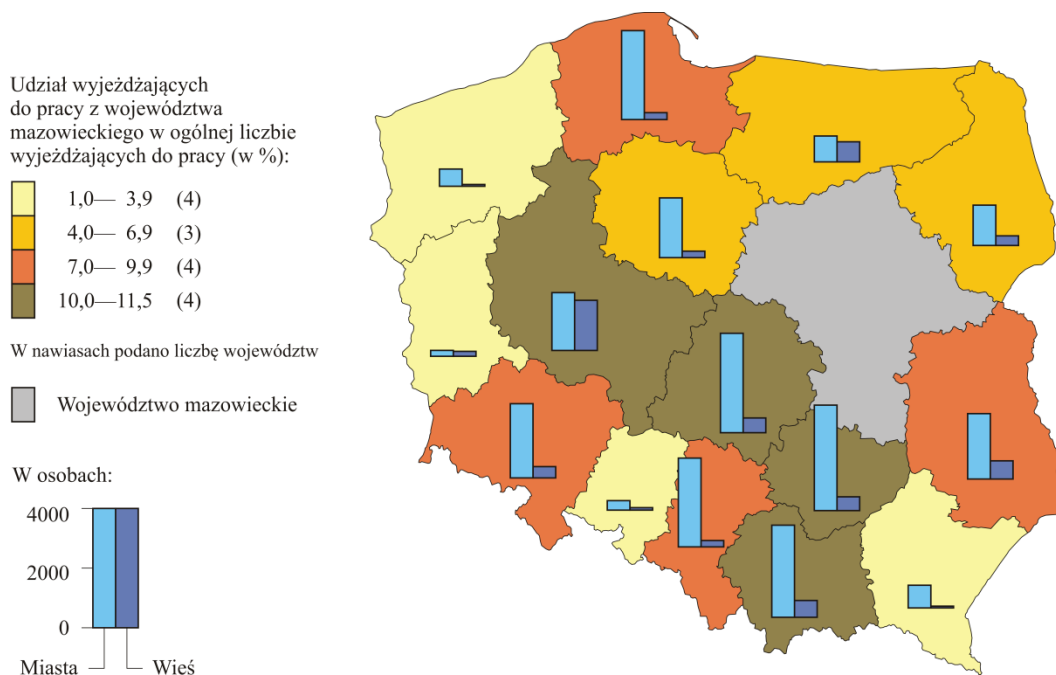
w stolicy 130,5 tys. pracowników najemnych przyjeżdżało z innych województw, tj. 85,1% przyjeżdżających w celach zarobkowych do miast województwa mazowieckiego. Należy podkreślić, że Warszawa jest ważnym rynkiem pracy – więcej niż co druga osoba przyjeżdżająca do pracy z innego województwa była zatrudniona w stolicy.

Obszary wiejskie w województwie mazowieckim były miejscem pracy dla 14,9 tys. osób przyjeżdżających z innych województw, tj. 8,9% wszystkich pracowników najemnych przyjeżdżających do województwa mazowieckiego. Ponad 1/3 tej zbiorowości miała zatrudnienie na terenach wiejskich powiatów pruszkowskiego i piaseczyńskiego. Najbardziej atrakcyjne w tych powiatach były gminy wiejskie Raszyn (1,7 tys. osób przyjeżdżających z innych województw) i Nadarzyn (0,9 tys.) w powiecie pruszkowskim oraz Lesznów (1,3 tys.) w powiecie piaseczyńskim.

Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego

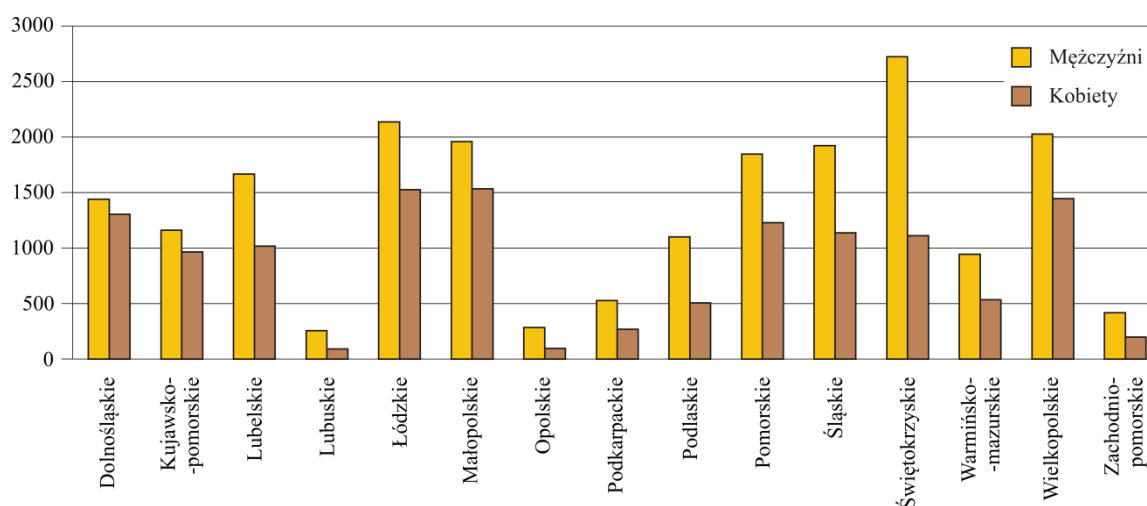
W 2011 r. z województwa mazowieckiego do pracy (do wszystkich województw) wyjeżdżało 33,4 tys. osób. Najwięcej pracowników najemnych decydowała się na pracę w województwie świętokrzyskim – 11,5%, łódzkim – 11,0%, małopolskim – 10,5% i wielkopolskim – 10,4%. Natomiast najmniej pracowników decydowała się na dojazdy do pracy w województwach najdalej położonych od miejsca zamieszkania, tj. w województwie lubuskim – 1,0%, opolskim – 1,1% i zachodniopomorskim – 1,8%.

Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego według województw i miejsca pracy w 2011 r.

W 2011 r. wśród osób wyjeżdżających do pracy poza województwo mazowieckie dominowali mężczyźni, stanowiąc 61,2% ogółu wyjeżdżających, tj. 20,5 tys. osób. Kobiety rzadziej decydowały się na pracę poza województwem swego zamieszkania – 38,8%, tj. 13,0 tys. Najwięcej mężczyzn wyjeżdżało do województw opolskiego i lubuskiego. Wśród wyjeżdżających do tych województw udział mężczyzn stanowił odpowiednio 74,6% i 74,0%. Natomiast najwięcej kobiet decydowało się na wyjazd do województwa dolnośląskiego. Wśród osób wyjeżdżających do tego województwa kobiety stanowiły 52,5%.

Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego według płci i województw w 2011 r.

Pracownicy najemni mieszkający w województwie mazowieckim wyjeżdżali do pracy poza województwo głównie do miast – 27,5 tys. osób, tj. 82,1% wszystkich wyjeżdżających. Miasta, jako cel wyjazdów do pracy dominowały w województwach: śląskim (93,3% ogółu wyjeżdżających do tego województwa), pomorskim (92,9%) i podkarpackim (92,3%). Natomiast najmniejszy udział wyjazdów do pracy do miast zanotowano wśród wyjeżdżających do województw: wielkopolskiego (53,5%), lubuskiego (54,3%) i warmińsko-mazurskiego (56,3%).

Tabl. 6. Gminy miejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z województwa mazowieckiego w 2011 r.

Województwo pracy	Powiat pracy	Gmina pracy	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu wyjeżdżających z województwa mazowieckiego
Małopolskie	m. Kraków	Kraków	2402	7,2
Dolnośląskie	m. Wrocław	Wrocław	1933	5,8
Łódzkie	m. Łódź	Łódź	1615	4,8
Pomorskie	m. Gdańsk	Gdańsk	1581	4,7
Świętokrzyskie	Skarżyski	Skarżysko-Kamienna	1357	4,1
Wielkopolskie	m. Poznań	Poznań	1166	3,5
Śląskie	m. Katowice	Katowice	887	2,7
Lubelskie	m. Lublin	Lublin	860	2,6
Świętokrzyskie	m. Kielce	Kielce	740	2,2
Pomorskie	m. Gdynia	Gdynia	724	2,2

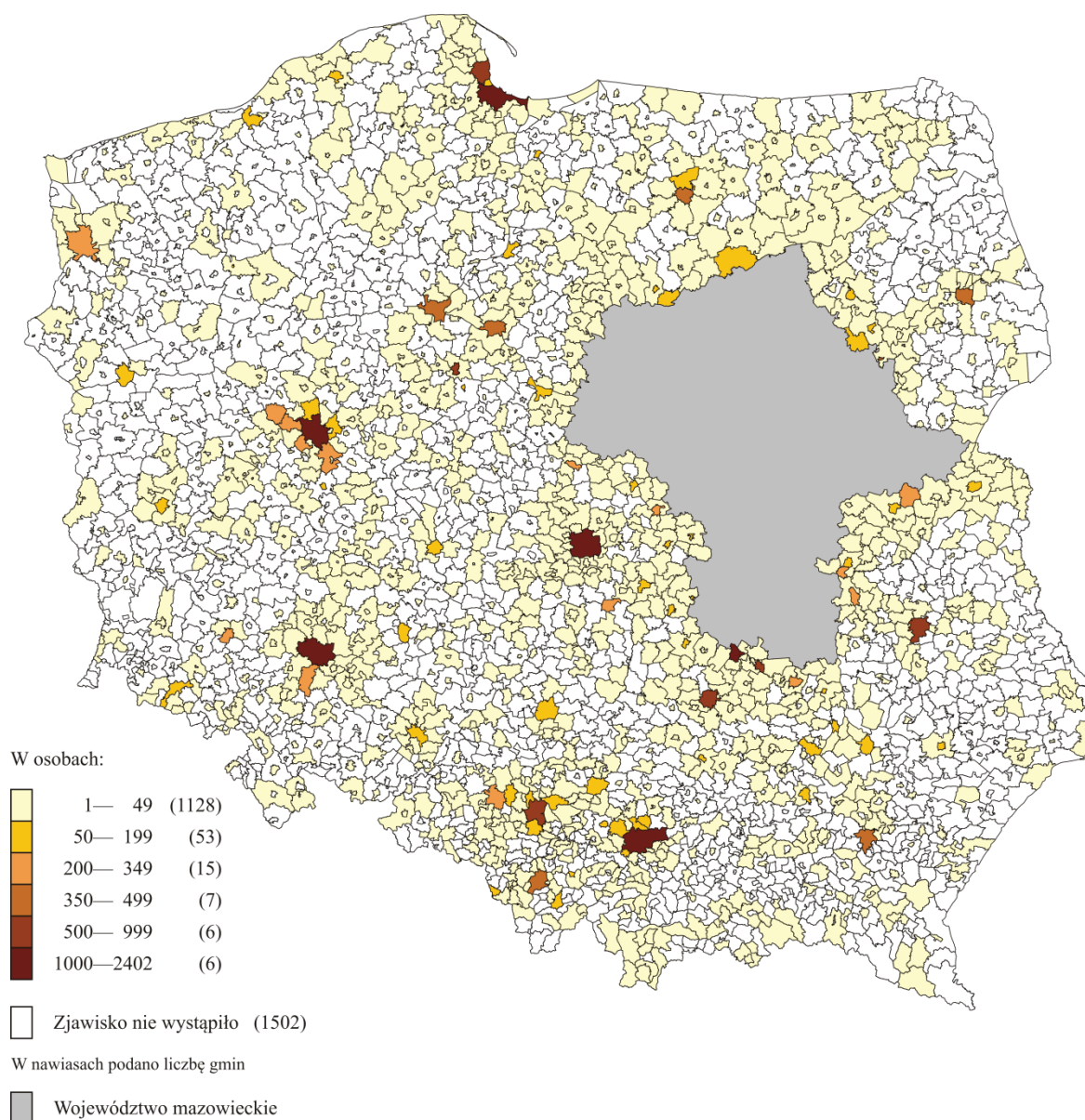
Głównym celem wyjazdów do pracy poza granice województwa mazowieckiego zasadniczo były stolice województw. Dla największej liczby zatrudnionych mieszkających w województwie mazowieckim, celem dojazdu do pracy był Kraków (2,4 tys. osób). Stanowili oni 8,7% wszystkich dojeżdżających do pracy do miast i 7,2% ogółu wyjeżdżających do pracy. Kolejnym miastem był Wrocław, gdzie do pracy przyjeżdżało 1,9 tys. osób, tj. 7,0% wyjeżdżających do pracy do miast poza województwo mazowieckie i 5,8% wszystkich wyjeżdżających poza granice województwa. Powyżej 1,5 tys. osób z województwa mazowieckiego wyjeżdżało do pracy do Łodzi i Gdańska. Stanowiły one odpowiednio 5,9% i 5,8% wyjeżdżających do miast oraz 4,8% i 4,7% wszystkich wyjeżdżających poza granice województwa mazowieckiego. W czołówce atrakcyjnych rynków pracy dla mieszkańców województwa mazowieckiego znalazły się także miasta Skarżysko-Kamienna i Poznań. W 2011 r. pracowało w nich odpowiednio: 1,4 tys. i 1,2 tys. osób. Stanowili oni odpowiednio 4,9% i 4,2% wyjeżdżających do pracy do miast poza granice województwa oraz 4,1% i 3,5% ogółu wyjeżdżających do pracy poza województwo.

Tabl. 7. Gminy wiejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z województwa mazowieckiego w 2011 r.

Województwo pracy	Powiat pracy	Gmina pracy	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu wyjeżdżających z województwa mazowieckiego
Wielkopolskie	Szamotulski	Każmierz	305	0,9
Wielkopolskie	Poznański	Kórnik – obszar wiejski	242	0,7
Wielkopolskie	Poznański	Komorniki	224	0,7
Lubelskie	Łukowski	Trzebieszów	214	0,6
Wielkopolskie	Poznański	Tarnowo Podgórne	213	0,6
Dolnośląskie	Wrocławski	Kobierzyce	211	0,6
Warmińsko-Mazurskie..	Szczygieński	Wielbark	183	0,5
Wielkopolskie	Kępiński	Perzów	165	0,5
Podlaskie	Zambrowski	Szumowo	156	0,5
Warmińsko-Mazurskie..	Olsztyński	Dywity	152	0,5

W 2011 r. na tereny wiejskie położone poza granicami województwa mazowieckiego w celach zarobkowych wyjeżdżało 6,0 tys., tj. 17,9% ogółu wyjeżdżających. Najbardziej atrakcyjnym miejscem pracy pod tym względem była gmina wiejska Kaźmierz w powiecie szamotulskim województwa wielkopolskiego, gdzie kierowało się 0,3 tys. osób, tj. 5,1% ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w województwie mazowieckim wyjeżdżających na tereny wiejskie poza granice województwa (0,9% wszystkich wyjazdów zewnętrznych związanych z pracą). Powyżej 0,2 tys. osób wyjeżdżało do gmin wiejskich: Kórnik, Komorniki, Tarnowo Podgórne w województwie wielkopolskim, Trzebieszów w województwie lubelskim i Kobierzyce w województwie dolnośląskim.

Wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego według gminy pracy w 2011 r.

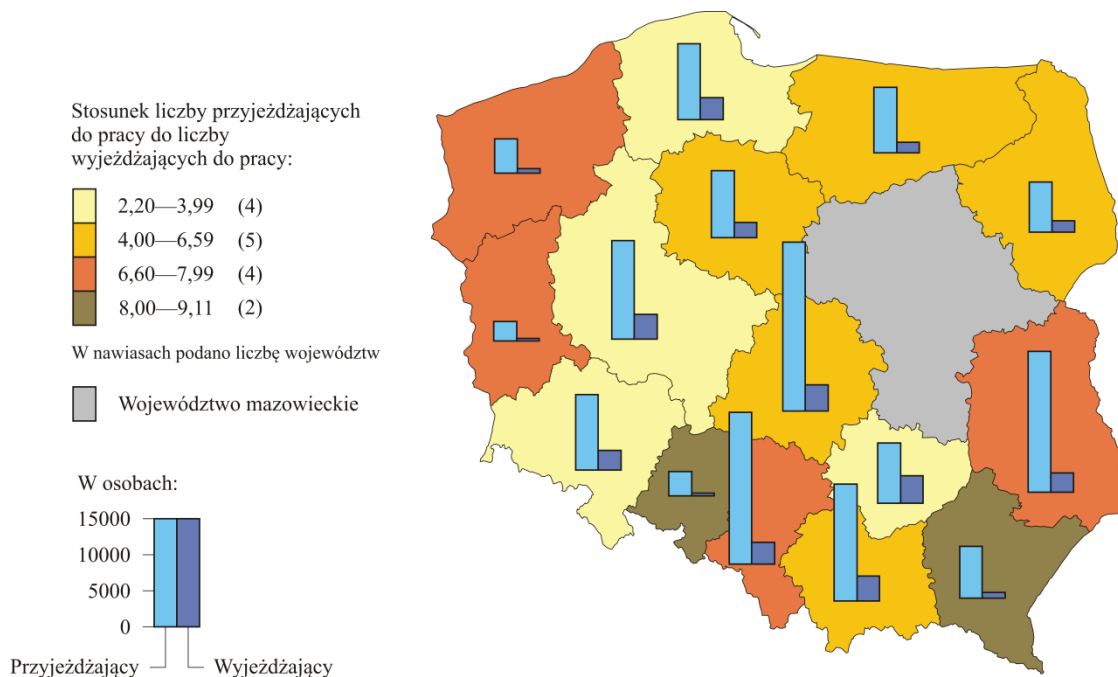
Większość osób wyjeżdżających do pracy poza granice województwa mazowieckiego pochodziła z miast (59,9%). Wśród nich dominowali mieszkańcy największych miast: Warszawy (8,5 tys. osób), Radomia (1,3 tys.), Płocka (1,0 tys.). Łącznie z wymienionych miast, do pracy poza granice województwa mazowieckiego, wyjeżdżało 54,0% wszystkich wyjeżdżających z miast w celach zarobkowych. Wyjazdy z wymienionych miast stanowiły 32,3% ogółu wyjazdów zewnętrznych związanych z pracą zarobkową. Skala wyjazdów zewnętrznych poza województwo z pozostałych miast była znacznie mniejsza.

Wyjazdy do pracy poza granice województwa mazowieckiego z terenów wiejskich stanowiły 40,1% wszystkich wyjazdów zewnętrznych. Najwięcej mieszkańców z terenów wiejskich województwa mazowieckiego wyjeżdżało z gminy wiejskiej Iłża (0,4 tys. osób). Grupa ta stanowiła 3,2% wszystkich wyjeżdżających do pracy poza granice województwa z terenów wiejskich oraz 1,3% ogółu wyjeżdżających poza granice województwa mazowieckiego. Powyżej 0,2 tys. pracowników najemnych z terenów wiejskich wyjeżdżało z gmin Szydłowiec i Gielniów. Stanowili oni odpowiednio 1,7% i 1,5% wyjeżdżających do pracy z terenów wiejskich oraz 0,7% i 0,6% ogółu wyjeżdżających do pracy poza województwo mazowieckie.

Saldo zewnętrznych przepływów związanych z pracą

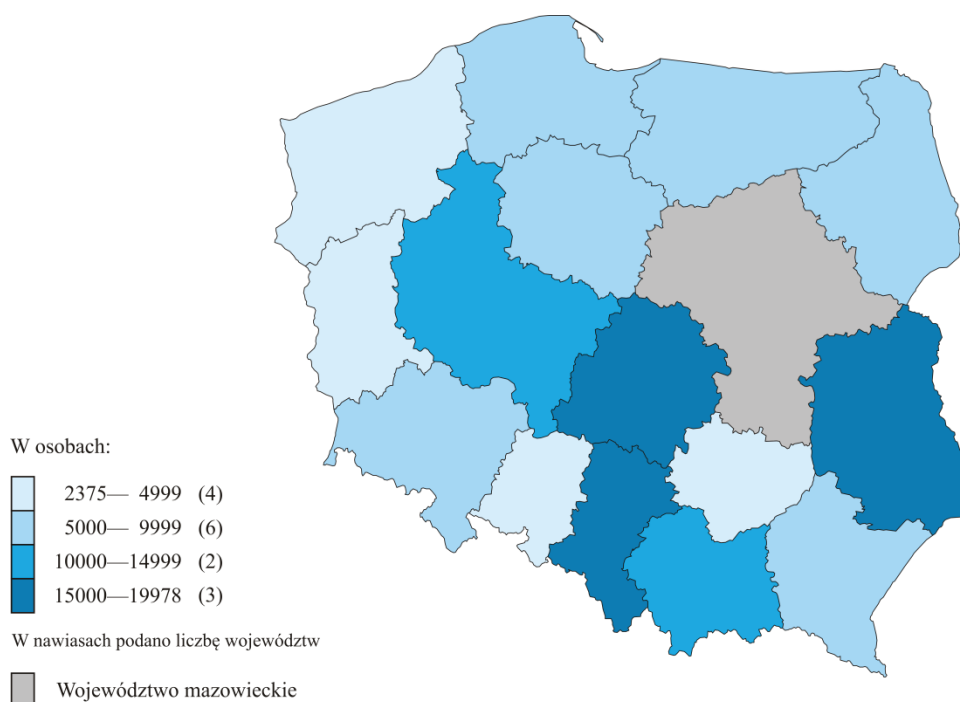
Stosunek liczby przyjeżdżających do pracy do liczby wyjeżdżających do pracy można potraktować jako wskaźnik „atrakcyjności” danego rynku pracy. Analizując liczbę wszystkich przyjeżdżających do pracy spoza województwa mazowieckiego do liczby wyjeżdżających w celach zarobkowych do innych województw można zauważyć, że na jednego mieszkańca województwa mazowieckiego wyjeżdżającego do pracy do innego województwa przypada niewiele ponad pięciu pracowników najemnych przyjeżdżających do pracy z innych województw. Wartość rozpatrywanego wskaźnika (najwyższy wskaźnik osiągnięty spośród wszystkich województw w Polsce) świadczy o dużej atrakcyjności rynku pracy w województwie mazowieckim.

Przyjeżdżający do pracy w województwie mazowieckim i wyjeżdżający do pracy z województwa mazowieckiego oraz iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2011 r.

Najwyższy wskaźnik (relacji przyjeżdżających do wyjeżdżających) odnotowano z województwami podkarpackim (9,11) i opolskim (8,90) – czyli na około pięć osób przyjeżdżających do pracy z tych województw do województwa mazowieckiego, wyjeżdżała tylko jedna. Najniższy wskaźnik odnotowano z województwem świętokrzyskim (2,20), które sąsiaduje bezpośrednio z województwem mazowieckim.

Saldo zewnętrznych przepływów związanych z zatrudnieniem według województw w 2011 r.

Biorąc pod uwagę sytuację województwa mazowieckiego w ramach przyjazdów i wyjazdów do pracy, w relacji z każdym województwem, zaobserwowano dodatnie saldo dojazdów zewnętrznych. Oznacza to, że do pracy w województwie mazowieckim z każdego innego województwa w Polsce, więcej osób przyjeżdżało, niż wyjeżdżało. Największe saldo przepływów odnotowano z województwami: łódzkim (20,0 tys. osób), śląskim (18,2 tys.) i lubelskim (17,0 tys.); najmniejsze zaś z województwami lubuskim (2,4 tys.) i opolskim (3,0 tys.).

3. Wewnętrzne przepływy ludności związane z zatrudnieniem

W tej części opracowania podjęto próbę przedstawienia sytuacji województwa mazowieckiego w zakresie dojazdów do pracy pracowników najemnych związanych z zatrudnieniem między gminami województwa mazowieckiego. Przepływy wewnętrzne nie uwzględniają przepływów zewnętrznych, czyli przyjeżdżających do pracy w województwie mazowieckim z innych województw i wyjeżdżających z województwa mazowieckiego do innych województw.

W przedstawionej charakterystyce zamieszczono tablice zawierające listy 10 gmin, które zajmują czołowe lokaty pod względem liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy oraz taką samą liczbę gmin z największą i najmniejszą wartością ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem.

Przyjeżdżający do pracy na terenie województwa mazowieckiego

Według danych uzyskanych na potrzeby spisu NSP 2011, w granicach województwa mazowieckiego do pracy dojeżdżało 323,2 tys. mieszkańców; z tego 260,6 tys. osób, tj. 80,6% przyjeżdżało do miast, a 62,6 tys., tj. 19,4% na tereny wiejskie.

W 2011 r. najbardziej atrakcyjnym rynkiem pracy dla mieszkańców województwa było m.st. Warszawa. Do pracy w stolicy przyjeżdżało 145,9 tys. osób, tj. 45,1% wszystkich przyjeżdżających w celach zarobkowych oraz 56,0%, dla których miejscem pracy było miasto. Ważnym rynkiem pracy były miasta Radom, Płock oraz Piaseczno – obszar miejski. Do pracy w tych miejscowościach przyjeżdżało odpowiednio 7,7 tys., 7,5 tys. oraz 6,0 tys. osób. Stanowili oni – 2,4%, 2,3% i 1,8% wszystkich dojeżdżających na terenie województwa; a wśród dojeżdżających do pracy w miastach – 2,9% w Radomiu i Płocku oraz 2,3% w Piasecznie – obszar miejski.

Tabl. 8. **Gminy miejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2011 r.**

Powiat pracy	Gmina pracy	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu przyjeżdżających
m.st. Warszawa	Warszawa	145908	45,1
m. Radom	Radom	7673	2,4
m. Płock	Płock	7515	2,3
Piaseczyński	Piaseczno – miasto	5975	1,8
m. Siedlce	Siedlce	4486	1,4
Pruszkowski	Pruszków	4044	1,3
Miński	Mińsk Mazowiecki	3803	1,2
Grodziski	Grodzisk Mazowiecki – miasto	3657	1,1
Wołomiński	Wołomin – miasto	3341	1,0
m. Ostrołęka	Ostrołęka	3027	0,9

Wśród mieszkańców województwa mazowieckiego w 2011 r. na pracę na obszarach wiejskich decydowała się co piąta osoba dojeżdżająca. Największy strumień przyjazdów odnotowano na teren gmin wiejskich Raszyn i Lesznowola oraz na obszar wiejski Kozienic. Do pracy w tych gminach przyjeżdżało odpowiednio 3,0 tys., 2,5 tys. oraz 2,2 tys. osób. Stanowili oni – 4,8%, 4,0% oraz 3,5% przyjeżdżających do pracy na tereny wiejskie w województwie mazowieckim (tj. 0,9%, 0,8% i 0,7% ogółu dojeżdżających w województwie).

Tabl. 9. **Gminy wiejskie z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2011 r.**

Powiat pracy	Gmina pracy	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu przyjeżdżających
Pruszkowski	Raszyn	3019	0,9
Piaseczyński	Lesznowola	2503	0,8
Kozienicki	Kozienice – obszar wiejski	2216	0,7
Pruszkowski	Michałowice	1981	0,6
Otwocki	Wiązowna	1873	0,6
Warszawski zachodni	Ożarów Mazowiecki – obszar wiejski	1740	0,5
Pruszkowski	Nadarzyn	1478	0,5
Nowodworski	Czosnów	1237	0,4
Legionowski	Nieporęt	1233	0,4
Siedlecki	Siedlce	1201	0,4

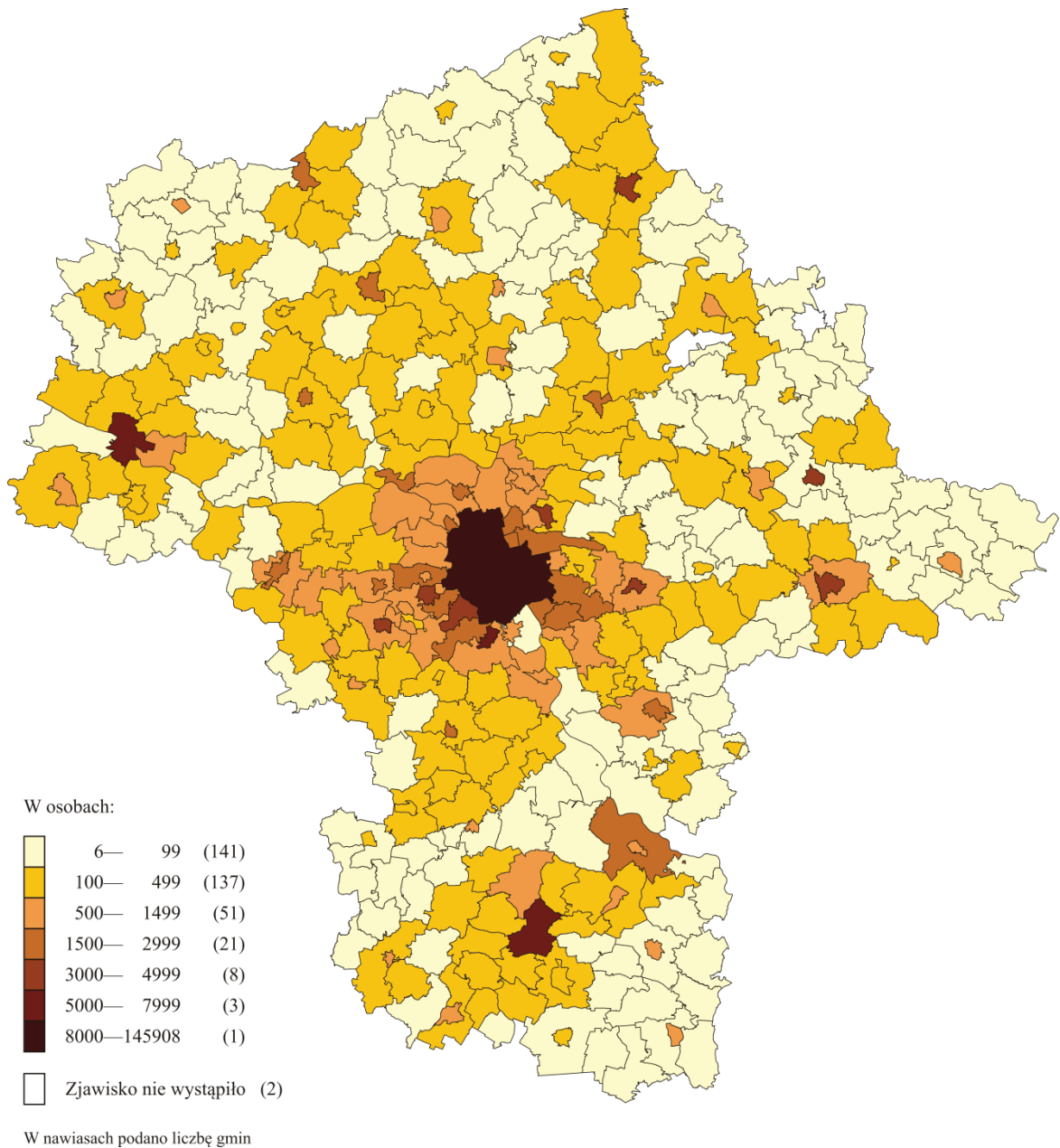
Analiza wewnętrznych przepływów w przekroju powiatowym, związanych z dojazdami do pracy wskazuje, że większość dojeżdżających mieszkańców województwa, tj. 63,4% decydowała się na dojazdy do pracy w m.st. Warszawie oraz w powiatach bezpośrednio sąsiadujących z Warszawą. Najwięcej osób przyjeżdżało do stolicy – 145,9 tys. pracowników najemnych. Mniejsza liczebnie (i o mniejszym udziale) grupa przyjeżdżała do pracy w powiatach wołomińskim, pruszkowskim, piaseczyńskim, warszawskim zachodnim i otwockim, a udział w ogólnej liczbie przyjeżdżających kształtował się na poziomie od 4,1% w powiecie wołomińskim do 3,0% w otwockim. Należy zauważyć, że większość pracowników przyjeżdżających do powiatów wołomińskiego (86,0% ogółu przyjeżdżających do tego powiatu), piaseczyńskiego (67,5%) i otwockiego (61,3%) pracowała na terenach miejskich. Natomiast w powiatach pruszkowskim (57,0%) i warszawskim zachodnim (50,6%) – większość miała zatrudnienie na obszarach wiejskich.

Tabl. 10. **Przyjeżdżający do pracy według miejsca pracy i powiatów w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś	W % ogółu przyjeżdżających
	w liczbach bezwzględnych			
WOJEWÓDZTWO	323192	260602	62590	100,0
Powiaty:				
białobrzeski.....	1409	811	598	0,4
ciechanowski.....	3762	2566	1196	1,2
garwoliński.....	4836	3358	1478	1,5
gostyniński.....	1357	1026	331	0,4
grodziski.....	7151	5150	2001	2,2
grójecki.....	4605	3151	1454	1,4
kozienicki.....	4201	1451	2750	1,3
legionowski.....	4641	1971	2670	1,4
lipski.....	1027	766	261	0,3
łosicki.....	854	616	238	0,3
makowski.....	1451	826	625	0,4
miński.....	8306	5442	2864	2,6
mławski.....	2754	1617	1137	0,9
nowodworski.....	4924	3175	1749	1,5
ostrołęcki.....	1830	225	1605	0,6
ostrowski.....	2187	1476	711	0,7
otwocki.....	9683	5939	3744	3,0
piaseczyński.....	12357	8341	4016	3,8
płocki.....	3253	567	2686	1,0
płoński.....	3273	1967	1306	1,0
pruszkowski.....	12944	5563	7381	4,0
przasnyski.....	1962	1532	430	0,6
przysuski.....	1550	695	855	0,5
pułtowski.....	1850	1106	744	0,6
radomski.....	4216	1390	2826	1,3
siedlecki.....	2547	185	2362	0,8
sierpecki.....	1449	1096	353	0,4
sochaczewski.....	4334	1962	2372	1,3
sokołowski.....	3926	3281	645	1,2
szydłowiecki.....	1350	742	608	0,4
warszawski zachodni.....	10641	5258	5383	3,3
węgrowski.....	2199	1543	656	0,7
wołomiński.....	13256	11399	1857	4,1
wyszkowski.....	2764	1740	1024	0,9
zwoleński.....	1240	900	340	0,4
żuromiński.....	1077	828	249	0,3
żyrardowski.....	3417	2332	1085	1,1
Miasta na prawach powiatu:				
Ostrołęka.....	3027	3027	x	0,9
Płock.....	7515	7515	x	2,3
Radom.....	7673	7673	x	2,4
Siedlce.....	4486	4486	x	1,4
m.st. Warszawa.....	145908	145908	x	45,1

Najmniejszą liczbę przyjeżdżających do pracy odnotowano w powiatach łosickim, lipskim i żuromińskim. Do pracy w wyżej wymienionych powiatach przyjeżdżało odpowiednio 0,9 tys., 1,0 tys. i 1,1 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców przemieszczających się w celach zarobkowych na terenie województwa ukształtował się na poziomie 0,3%.

Przyjeżdżający do pracy według gmin w 2011 r.

Wyjeżdżający do pracy na terenie województwa mazowieckiego

Jak wspomniano wcześniej, w granicach województwa mazowieckiego do pracy dojeżdżało 323,2 tys. jego mieszkańców. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania tych osób można stwierdzić, że większość mieszkańców województwa mazowieckiego wyjeżdżających do pracy zamieszkiwała tereny wiejskie 175,1 tys., tj. 54,2%; w miastach zaś mieszkało 148,1 tys., tj. 45,8%.

Wśród gmin miejskich województwa mazowieckiego największą liczbę wyjeżdżających do pracy w 2011 r. odnotowało Legionowo (6,1 tys. osób) oraz Pruszków (5,0 tys.). Pracownicy tych gmin stanowili 4,1% i 3,4% wyjeżdżających do pracy z miast oraz 1,9% i 1,6% ogółu wyjeżdżających do pracy w województwie. Kolejne pozycje z liczbą wyjeżdżających powyżej 3 tys. osób zajmowały miasta Ząbki, Wołomin i Radom. Udział wśród wszystkich wyjeżdżających do pracy z tych miast wyniósł odpowiednio: 2,4%, 2,2% i 2,1%, a wśród ogółu wyjeżdżających w województwie – 1,1% w Ząbkach oraz po 1,0% w Wołominie i Radomiu.

Tabl. 11. **Gminy miejskie z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2011 r.**

Powiat zamieszkania	Gmina zamieszkania	Liczba wyjeżdżających	W % ogółu wyjeżdżających
Legionowski	Legionowo	6074	1,9
Pruszkowski.....	Pruszków	5034	1,6
Wołomiński	Ząbki	3583	1,1
Wołomiński	Wołomin – miasto	3252	1,0
m. Radom	Radom	3076	1,0
Otwocki	Otwock	2964	0,9
Wołomiński	Marki	2882	0,9
Miński.....	Mińsk Mazowiecki	2804	0,9
Żyrardowski.....	Żyrardów	2659	0,8
Pruszkowski.....	Piastów	2405	0,7

Wśród gmin wiejskich województwa mazowieckiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy znalazła się gmina wiejska Jabłonna (1,9 tys. osób), Stare Babice (1,7 tys.) i Raszyn (1,5 tys.). Wśród wyjeżdżających do pracy z terenów wiejskich stanowili oni 1,1% w Jabłonnej i po 0,9% w Starych Babicach i Raszynie. Natomiast w ogólnej liczbie wyjeżdżających – 0,6% w Jabłonnej oraz po 0,5% w Starych Babicach i Raszynie.

Tabl. 12. **Gminy wiejskie z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2011 r.**

Powiat zamieszkania	Gmina zamieszkania	Liczba wyjeżdżających	W % ogółu wyjeżdżających
Legionowski	Jabłonna	1919	0,6
Warszawski zachodni	Stare Babice	1660	0,5
Pruszkowski.....	Raszyn	1494	0,5
Pruszkowski.....	Michałowice	1355	0,4
Piaseczyński	Piaseczno – obszar wiejski	1269	0,4
Wołomiński	Wołomin	1209	0,4
Legionowski	Nieporęt	1122	0,3
Wołomiński	Tłuszcz – obszar wiejski	1104	0,3
Miński.....	Halinów – obszar wiejski	1102	0,3
Legionowski.....	Wieliszew	1042	0,3

Wielkość wyjazdów do pracy z powiatów województwa mazowieckiego w 2011 r. wahała się od 1,4 tys. do 31,0 tys. osób. Najliczniejsze strumienie wyjeżdżających do pracy pracowników najemnych odnotowano z powiatów wołomińskiego, mińskiego, pruszkowskiego oraz m.st. Warszawy. Najmniejsze zaś z powiatów łosickiego, lipskiego i miasta na prawach powiatu Ostrołęki.

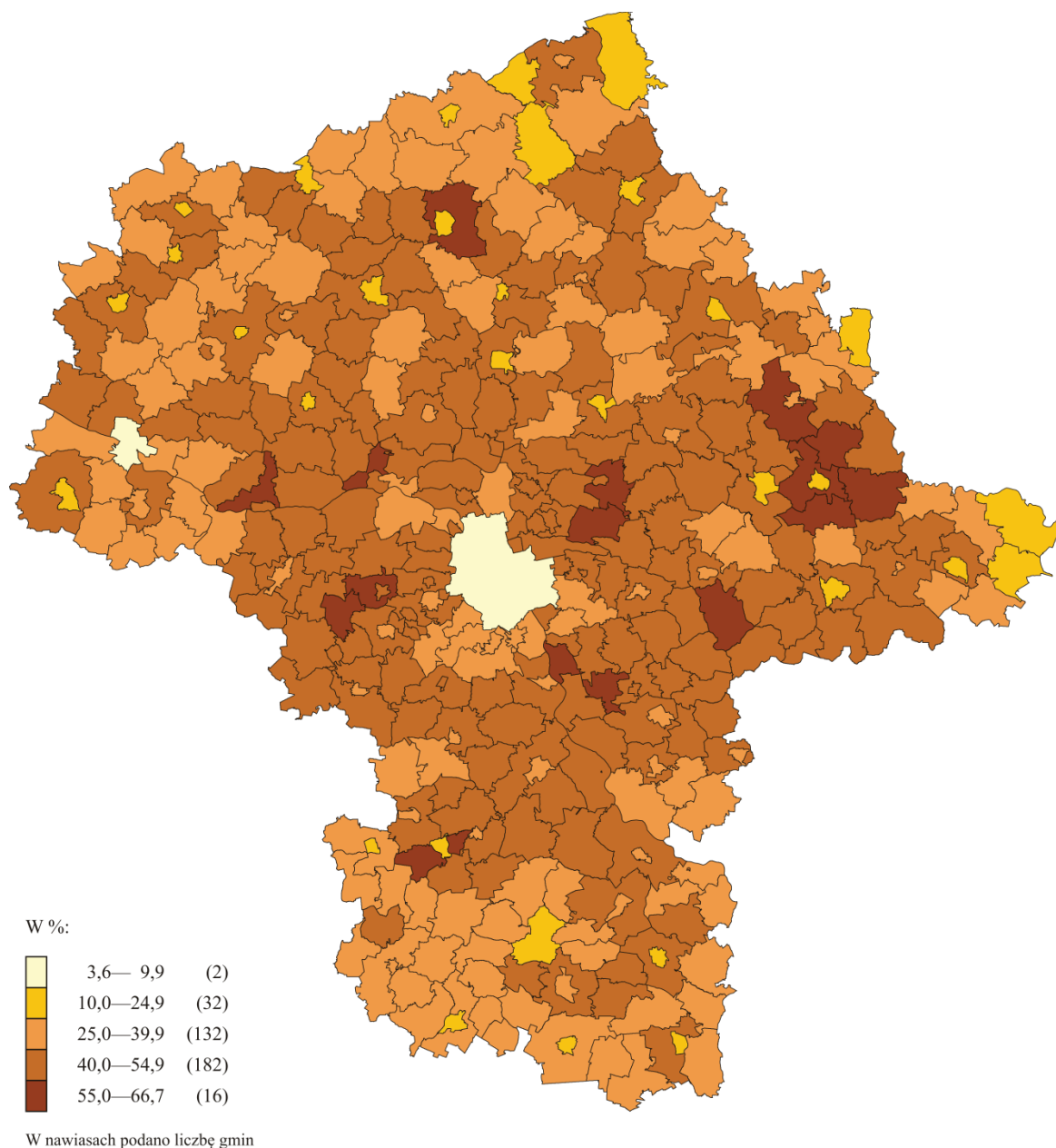
Tabl. 13. **Wyjeżdżający do pracy według miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś	W % ogółu wyjeżdżających
	w liczbach bezwzględnych			
WOJEWÓDZTWO.....	323192	148109	175083	100,0
Powiaty:				
białobrzeski.....	2900	698	2202	0,9
ciechanowski.....	6271	2459	3812	1,9
garwoliński.....	11162	2801	8361	3,5
gostyniński.....	2738	832	1906	0,8
grodziski.....	10380	5495	4885	3,2
grójecki	8243	2995	5248	2,6
kozienicki.....	6474	2269	4205	2,0
legionowski.....	14793	7988	6805	4,6
lipski.....	1751	242	1509	0,5
łosicki.....	1410	265	1145	0,4
makowski.....	2798	727	2071	0,9
miński.....	19464	7647	11817	6,0
mławski.....	3854	1181	2673	1,2
nowodworski.....	9454	4498	4956	2,9

Tabl. 13. Wyjeżdżający do pracy według miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś	W % ogółu wyjeżdżających
	w liczbach bezwzględnych			
Powiaty (dok.):				
ostrolęcki.....	5563	163	5400	1,7
ostrowski.....	4742	1185	3557	1,5
otwocki.....	14248	7945	6303	4,4
piaseczyński.....	12091	5188	6903	3,7
płocki.....	9769	942	8827	3,0
płoński.....	6986	1819	5167	2,2
pruszkowski.....	19040	12451	6589	5,9
przasnyski.....	2886	847	2039	0,9
przysuski.....	2679	503	2176	0,8
pułtuski.....	4177	1241	2936	1,3
radomski.....	10640	1789	8851	3,3
siedlecki.....	6765	159	6606	2,1
sierpecki.....	3261	875	2386	1,0
sochaczewski.....	8965	3736	5229	2,8
sokołowski.....	4911	1294	3617	1,5
szydłowiecki.....	2427	577	1850	0,8
warszawski zachodni.....	13668	4869	8799	4,2
węgrowski.....	5858	1503	4355	1,8
wołomiński.....	31006	20419	10587	9,6
wyszkowski.....	6109	1996	4113	1,9
zwoleński.....	2333	471	1862	0,7
żuromiński.....	2042	489	1553	0,6
żyrardowski.....	9744	5961	3783	3,0
Miasta na prawach powiatu:				
Ostrołęka.....	1850	1850	x	0,6
Płock.....	3068	3068	x	0,9
Radom.....	5932	5932	x	1,8
Siedlce.....	2940	2940	x	0,9
m.st. Warszawa.....	17800	17800	x	5,5

Udział wyjeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych według gmin w 2011 r.

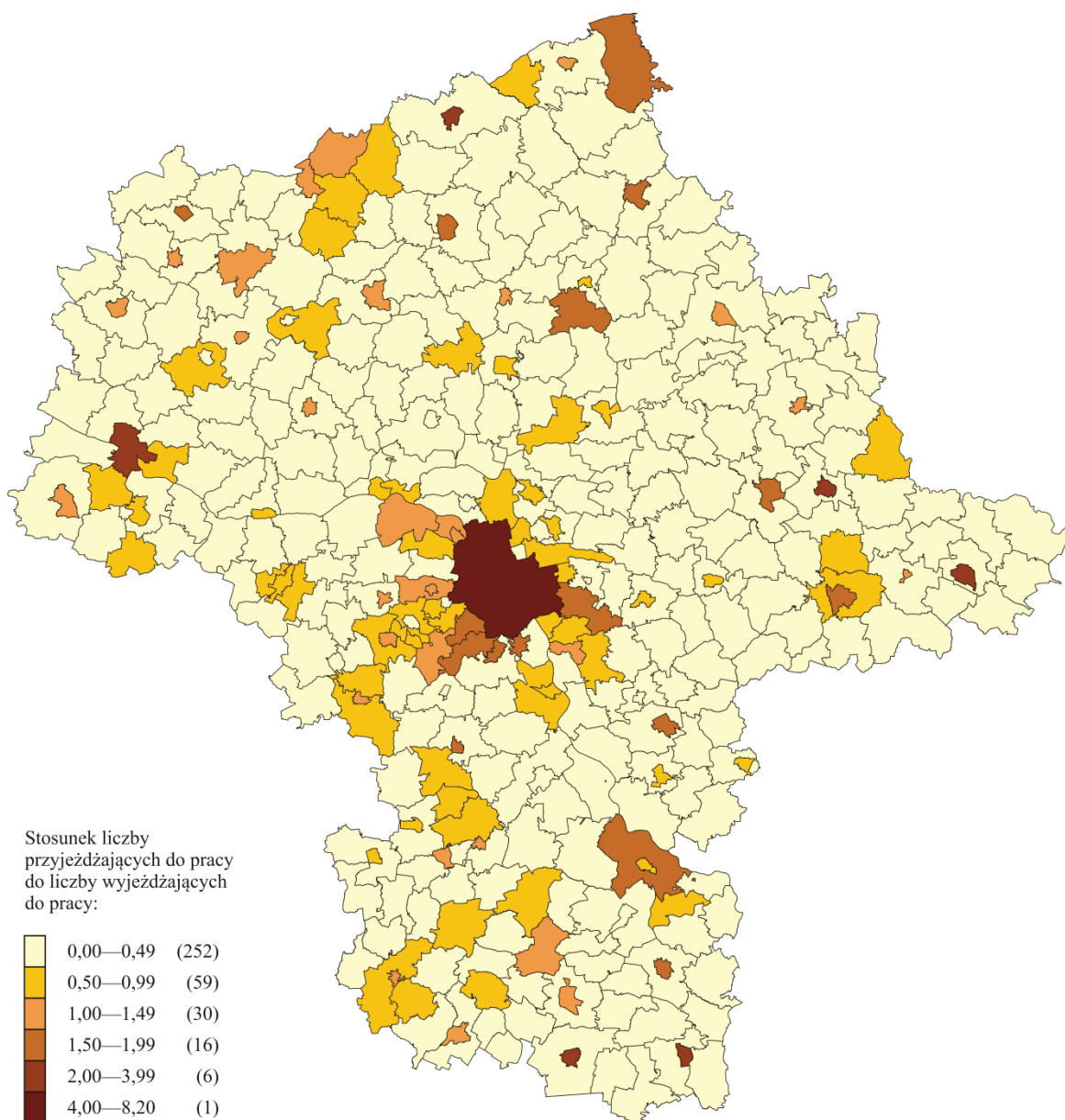

Saldo wewnętrznych przepływów związanych z pracą

O stosunku liczby przyjeżdżających do pracy w danej gminie i liczby wyjeżdżających do pracy z tej gminy informuje iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem. Z przeprowadzonego badania wynika, że w 2011 r. największą „siłę przyciągania” dla mieszkańców województwa mazowieckiego miała Warszawa, gdzie na jednego mieszkańca stolicy wyjeź-

działającego do pracy przypadło ponad osiem osób przyjeżdżających w celach zarobkowych z terenu województwa mazowieckiego. Relatywnie wysoki (3,17) iloraz przepływów odnotowano dla części miejskiej Lipska. Należy jednak zauważyć, że liczba przyjeżdżających do pracy na teren miejski Lipska wyniosła 766 osób, a liczba jego mieszkańców wyjeżdżających do pracy – 242 osoby.

Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin w 2011 r.

W nawiasach podano liczbę gmin

Tabl. 14. Gminy z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2011 r.

Powiaty	Gminy	Iloraz przepływów
m.st. Warszawa	Warszawa	8,20
Lipski	Lipsko – miasto	3,17
Sokołowski.....	Sokołów Podlaski	2,71
Przasnyski	Chorzele – miasto	2,63
m. Płock	Płock	2,45
Łosicki	Łosice – miasto	2,32
Radomski	Iłża – miasto	2,23
Piaseczyński.....	Piaseczno – miasto	1,97
Garwoliński.....	Garwolin	1,91
Zwoleński	Zwoleń – miasto	1,91

W województwie mazowieckim w grupie gmin z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy znajdowały się tylko gminy wiejskie albo części wiejskie gmin.

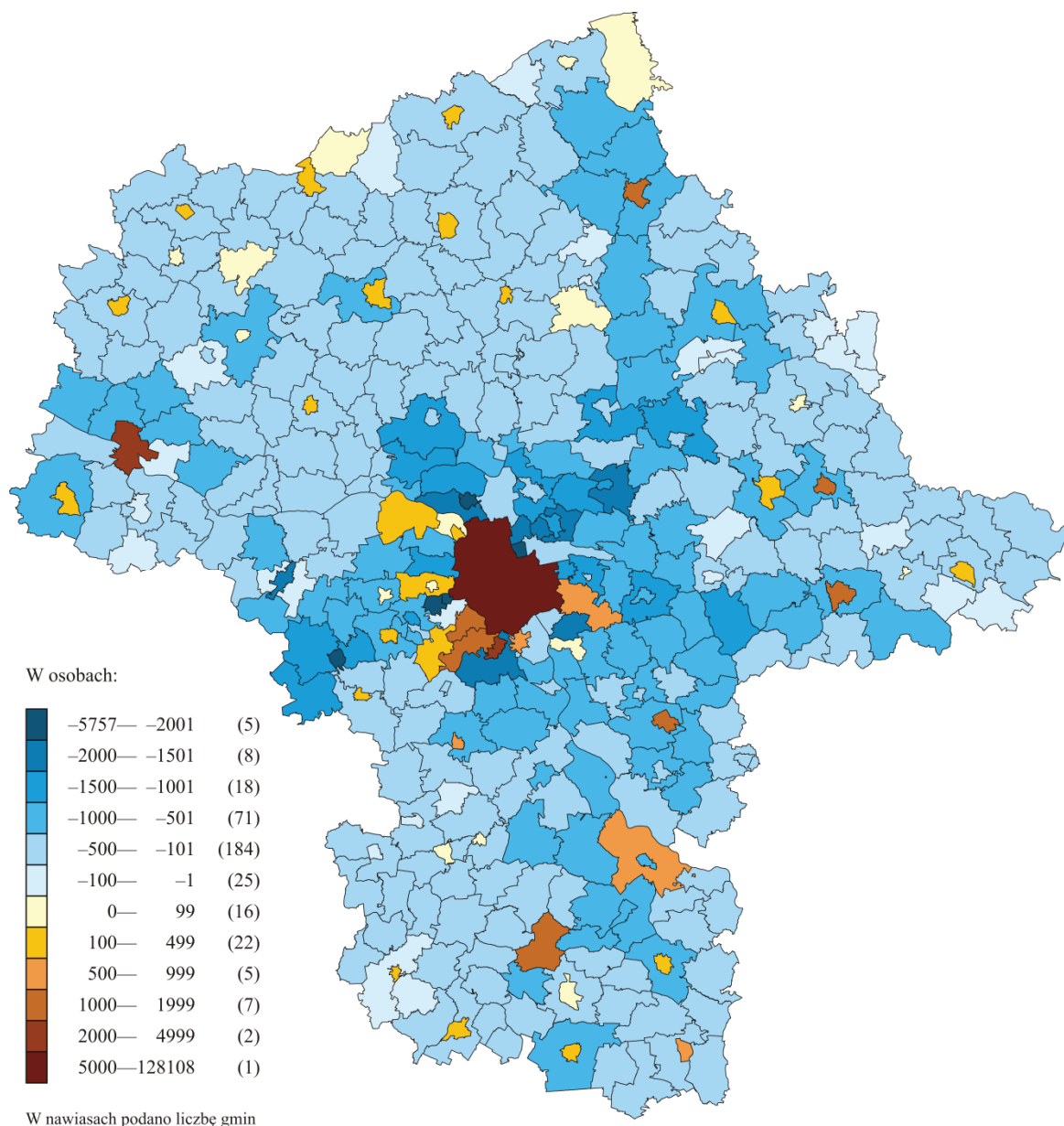
Tabl. 15. Gminy z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2011 r.

Powiaty	Gminy	Iloraz przepływów
Ostrowski.....	Brok – obszar wiejski	0,00
Ostrowski.....	Szulborze-Wielkie	0,00
Żuromiński.....	Lutocin	0,03
Wołomiński.....	Tuszczyce – obszar wiejski	0,03
Sokołowski.....	Kosów Lacki – obszar wiejski	0,04
Węgorowski.....	Łochów – obszar wiejski	0,04
Garwoliński.....	Górzno	0,05
Białobrzegi	Wyśmierzyce – obszar wiejski	0,05
Płocki	Wyszogród – obszar wiejski	0,05
Pułtowski	Zatory	0,06

Stosunek liczby przyjeżdżających do pracy z terenu województwa mazowieckiego w danym powiecie województwa do liczby osób, które wyjeżdżają z tego powiatu, można potraktować jako swoisty wskaźnik „atrakcyjności” określonego rynku pracy. Biorąc pod uwagę przepływy międzypowiatowe związane z pracą zauważa się, że w 2011 r. pracowników najemnych najbardziej „przyciągał” powiat m.st. Warszawy. Obok Warszawy, wśród powiatów z ilorazem przepływu zatrudnionych powyżej jedności znalazły się miasta na prawach powiatu: Płock (2,45), Ostrołęka (1,64), Siedlce (1,53), Radom (1,29) oraz powiat piaseczyński (1,02).

Największą przewagę liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających zanotowano w powiatach legionowskim, ostrołęckim i plockim. W wymienionych powiatach na jedną osobę przyjeżdżającą do pracy z innego powiatu około trzy osoby wyjeżdżało w celach zarobkowych.

Saldo wewnętrznych przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin w 2011 r.

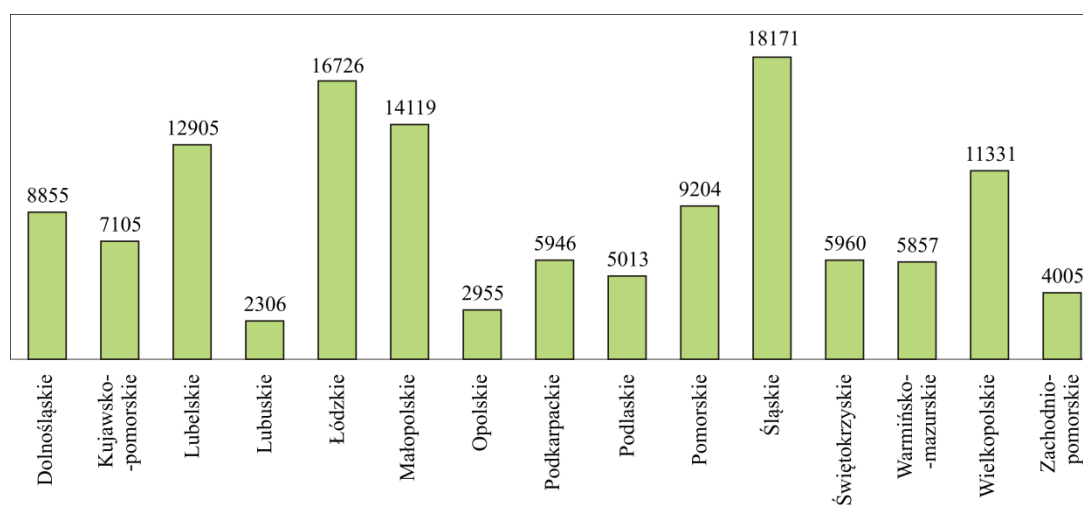
4. Dojeżdżający do pracy w m.st. Warszawie

W przedstawionej charakterystyce zamieszczono tablice zawierające listy 10 gmin, które zajmują czołowe lokaty pod względem liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy. W liczbie przyjeżdżających do pracy w Warszawie i wyjeżdżających do pracy z Warszawy uwzględnione zostały zarówno przepływy z gminami województwa mazowieckiego, jak i z gminami innych województw.

Z przeprowadzonego w ramach NSP 2011 badania dojazdów do pracy wynika, że do m.st. Warszawy przyjeżdżało 276,4 tys. osób mieszkających poza granicami miasta. Spośród przyjeżdżających do pracy większość to pracownicy z terenu województwa mazowieckiego – 145,9 tys., tj. 52,8%. Natomiast 130,5 tys., tj. 47,2%, to pracownicy spoza województwa.

Wśród 130,5 tys. pracowników najemnych spoza województwa przyjeżdżających do Warszawy w celach zarobkowych – 91,5 tys. osób, tj. 70,1% to mieszkańcy miast, a 39,0 tys., tj. 29,9% mieszkańcy terenów wiejskich.

Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie według województw w 2011 r.

Najliczniejsze strumienie przyjeżdżających do pracy w Warszawie, skierowane były z województwa śląskiego (13,9%), łódzkiego (12,8%) i małopolskiego (10,8%). Najmniejsze zaś z województw najdalej położonych od stolicy – lubuskiego (1,8%), opolskiego (2,3%) i zachodniopomorskiego (3,1%).

Tabl. 16. Gminy spoza województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie w 2011 r.

Województwo zamieszkania	Powiat zamieszkania	Gmina zamieszkania	Liczba wyjeżdżających	W % ogółu przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie
Małopolskie	m. Kraków	Kraków	7542	5,8
Łódzkie	m. Łódź	Łódź	5124	3,9
Wielkopolskie	m. Poznań	Poznań	3440	2,6
Pomorskie	m. Gdańsk	Gdańsk	3204	2,5
Dolnośląskie	m. Wrocław	Wrocław	2930	2,2
Lubelskie	m. Lublin	Lublin	2475	1,9
Śląskie	m. Katowice	Katowice	1995	1,5
Kujawsko-pomorskie..	m. Bydgoszcz	Bydgoszcz	1790	1,4
Podlaskie	m. Białystok	Białystok	1697	1,3
Pomorskie	m. Gdynia	Gdynia	1681	1,3

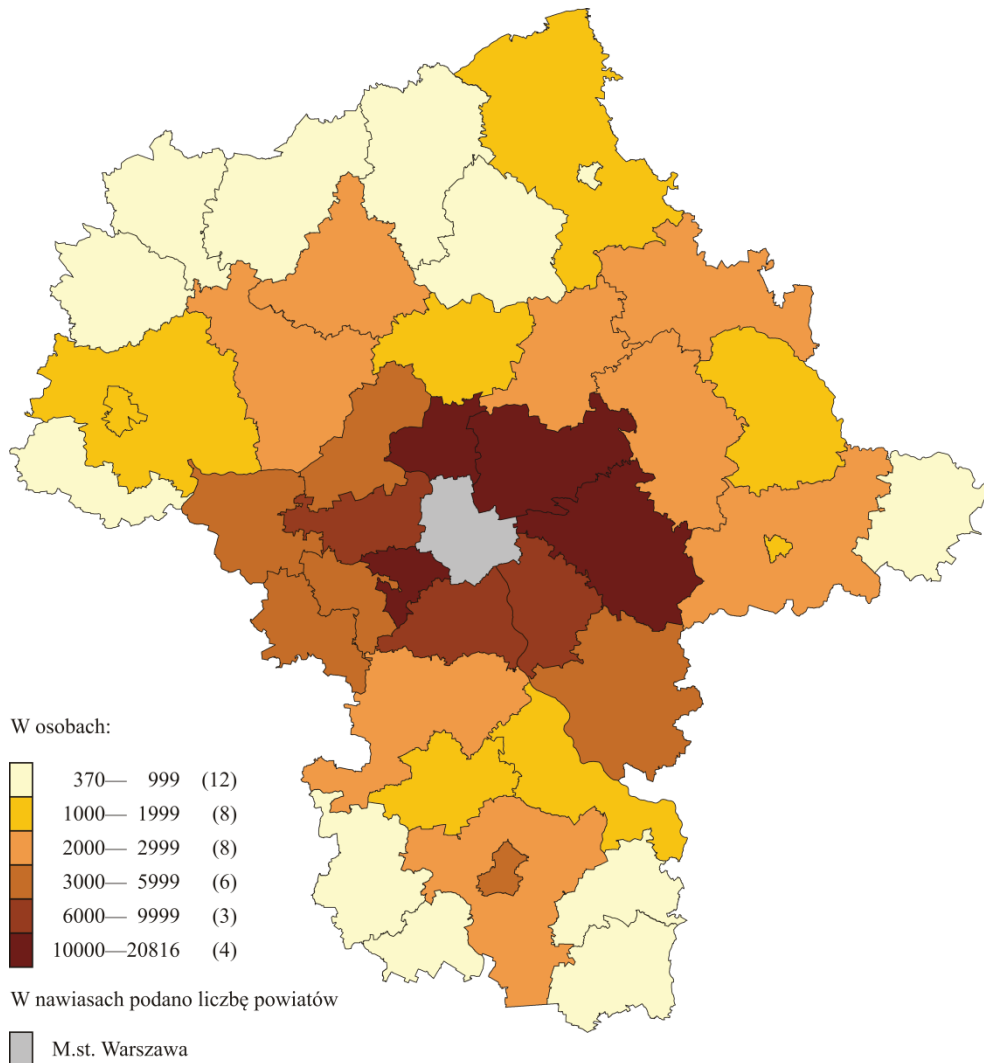
W liczbie 145,9 tys. mieszkańców województwa mazowieckiego zatrudnionych w Warszawie większość – 52,8% (77,0 tys.) przyjeżdżała z miast, natomiast 47,2% (68,9 tys.) przyjeżdżała z obszarów wiejskich.

Tabl. 17. Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie w 2011 r.

Powiat zamieszkania	Gmina zamieszkania	Liczba wyjeżdżających	W % ogółu przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie
Legionowski.....	Legionowo	6074	4,2
Pruszkowski.....	Pruszków	5034	3,5
Wołomiński.....	Ząbki	3583	2,5
Wołomiński.....	Wołomin – miasto	3252	2,2
m. Radom.....	Radom	3076	2,1
Otwocki.....	Otwock	2964	2,0
Wołomiński.....	Marki	2882	2,0
Miński	Mińsk Mazowiecki	2804	1,9
Żyrardowski.....	Żyrardów	2659	1,8
Pruszkowski.....	Piastów	2405	1,6

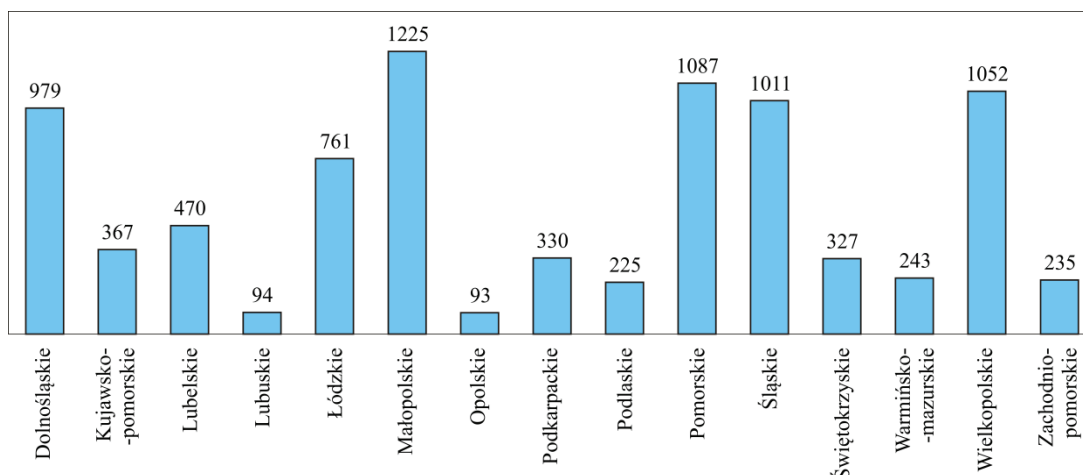
Najwięcej osób (20,8 tys.) do pracy w Warszawie przyjeżdżało z powiatu wołomińskiego, a następnie z powiatów pruszkowskiego (12,9 tys.), mińskiego (11,2 tys.) i legionowskiego (11,1 tys.). Udział osób przyjeżdżających z tych powiatów w ogólnej liczbie przyjeżdżających do pracy w Warszawie wyniósł odpowiednio – 14,3%, 8,9%, 7,7% i 7,6%. Należy zauważyć, że wyżej wymienione powiaty bezpośrednio sąsiadują z Warszawą.

**Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie według powiatów
(w skali województwa) w 2011 r.**

W 2011 r. poza granice Warszawy wyjeżdżało do pracy 26,3 tys. jej mieszkańców, z tego zdecydowana większość – 17,8 tys. osób, tj. 67,7% dojeżdżała do pracy w obrębie województwa mazowieckiego. Liczba pracowników najemnych mieszkających w Warszawie i wyjeżdżających do pracy poza województwo wynosiła 8,5 tys., tj. 32,3% ogólnej liczby wyjeżdżających z miasta.

Wyjeżdżający do pracy z m.st. Warszawy według województwa pracy w 2011 r.

W celach zarobkowych mieszkańcy Warszawy najliczniej wyjeżdżali do województwa małopolskiego (14,4% ogółu wyjeżdżających poza województwo), pomorskiego (12,8%) i wielkopolskiego (12,4%). Natomiast miejscem pracy dla najmniejszej liczby wyjeżdżających z Warszawy były województwa lubuskie i opolskie (po 1,1%).

Tabl. 18. **Gminy spoza województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy w 2011 r.**

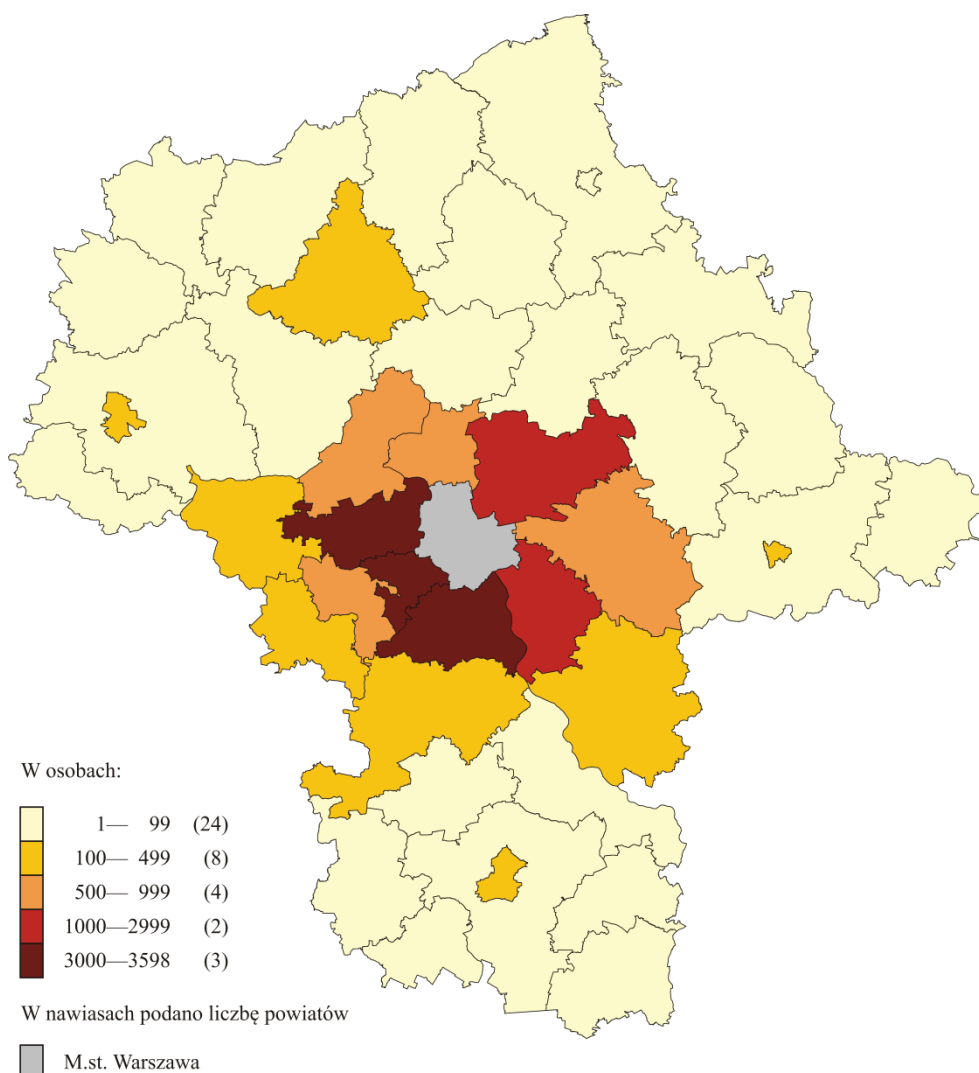
Województwo pracy	Powiat pracy	Gmina pracy	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu wyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy
Małopolskie	m. Kraków	Kraków	969	11,4
Dolnośląskie	m. Wrocław	Wrocław	661	7,8
Pomorskie	m. Gdańsk	Gdańsk	612	7,2
Łódzkie	m. Łódź	Łódź	462	5,4
Wielkopolskie	m. Poznań	Poznań	438	5,2
Śląskie	m. Katowice	Katowice	396	4,7
Pomorskie	m. Gdynia	Gdynia	234	2,8
Lubelskie	m. Lublin	Lublin	218	2,6
Podkarpackie	m. Rzeszów	Rzeszów	211	2,5
Świętokrzyskie	m. Kielce	Kielce	181	2,1

W 2011 r. mieszkańcy stolicy wyjeżdżający do pracy na terenie województwa mazowieckiego udawali się głównie do miast – 10,6 tys. osób, tj. 59,8%. Biorąc pod uwagę kierunek dojazdów do pracy zauważa się, że mieszkańcy Warszawy wyjeżdżali do wszystkich powiatów w województwie mazowieckim. Jednak skala tych dojazdów była zróżnicowana. Najwięcej z nich decydowała się na wyjazdy głównie do powiatów okalających stolicę: pruszkowskiego (20,2%), piaseczyńskiego (18,2%), warszawskiego zachodniego (17,2%) i wołomińskiego (12,6%).

Tabl. 19. **Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy w 2011 r.**

Powiat pracy	Gmina pracy	Liczba przyjeżdżających	W % ogółu wyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy
Piaseczyński.....	Piaseczno – miasto	1675	9,4
Pruszkowski.....	Raszyn	1154	6,5
Pruszkowski.....	Pruszków	896	5,0
Warszawski zachodni.....	Łomianki – miasto	715	4,0
Piaseczyński.....	Lesznowola	650	3,7
Pruszkowski.....	Michałowice	612	3,4
Wołomiński.....	Ząbki	597	3,4
Wołomiński.....	Marki	571	3,2
Piaseczyński.....	Konstancin-Jeziorna – miasto	537	3,0
Warszawski zachodni.....	Ożarów Mazowiecki – miasto	477	2,7

Wyjeżdżający do pracy z m.st. Warszawy według powiatów (w skali województwa) w 2011 r.

Analizując przepływy ludności związane z zatrudnieniem zauważa się, że m.st. Warszawa znajduje się na pierwszym miejscu, zarówno w województwie, jak i w kraju pod względem liczby przyjeżdżających do pracy. Na jednego wyjeżdżającego do pracy z Warszawy przypadało przeciętnie około jedenastu przyjeżdżających do niej pracowników najemnych.

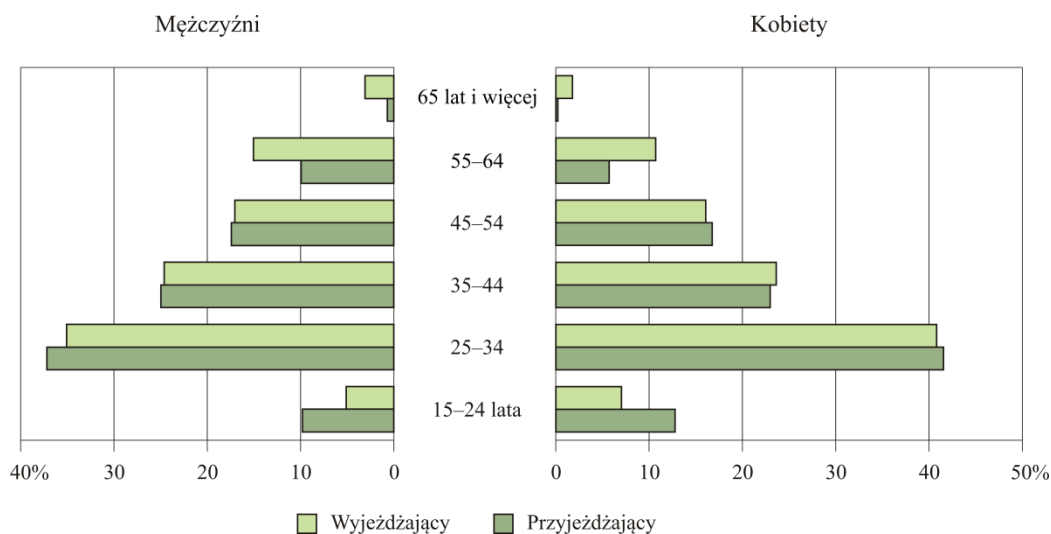
Wśród przyjeżdżających do pracy w Warszawie, jak i z niej wyjeżdżających dominowali mężczyźni, stanowili oni odpowiednio 53,4% i 59,0%. Liczebna przewaga kobiet nad mężczyznami występowała jedynie wśród osób przyjeżdżających do pracy w grupie wieku 15–24 lata.

Tabl. 20. **Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie i wyjeżdżający do pracy z m.st. Warszawy według płci i grup wieku w 2011 r.**

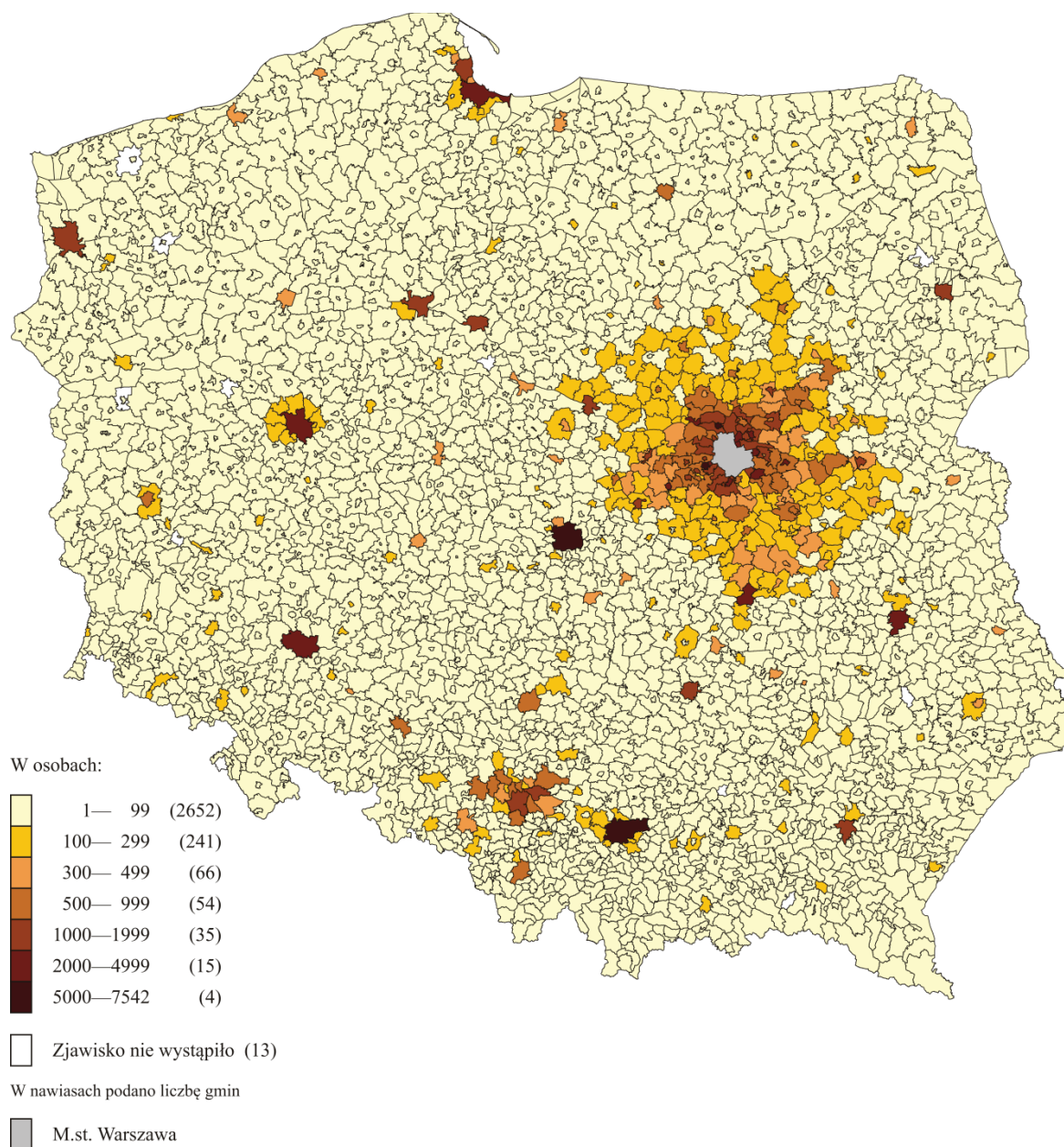
Grupy wieku	Przyjeżdżający			Wyjeżdżający		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
O g ó l e m.....	276366	147449	128917	26299	15524	10775
15–24 lata	30924	14447	16477	1551	794	757
25–34	108402	54839	53563	9845	5448	4397
35–44	66422	36809	29613	6367	3821	2546
45–54	47301	25699	21602	4379	2647	1732
55–64	22012	14638	7374	3488	2336	1152
65 lat i więcej.....	1305	1017	288	669	478	191

Zarówno wśród przyjeżdżających do pracy w Warszawie, jak i wśród wyjeżdżających z miasta, najwięcej osób było w wieku 25–34 lata, stanowili oni 39,2% ogólnej liczby przyjeżdżających do pracy w Warszawie i 37,4% wyjeżdżających stąd do pracy. Wraz z wiekiem liczba osób przyjeżdżających, jak i wyjeżdżających zmniejszała się.

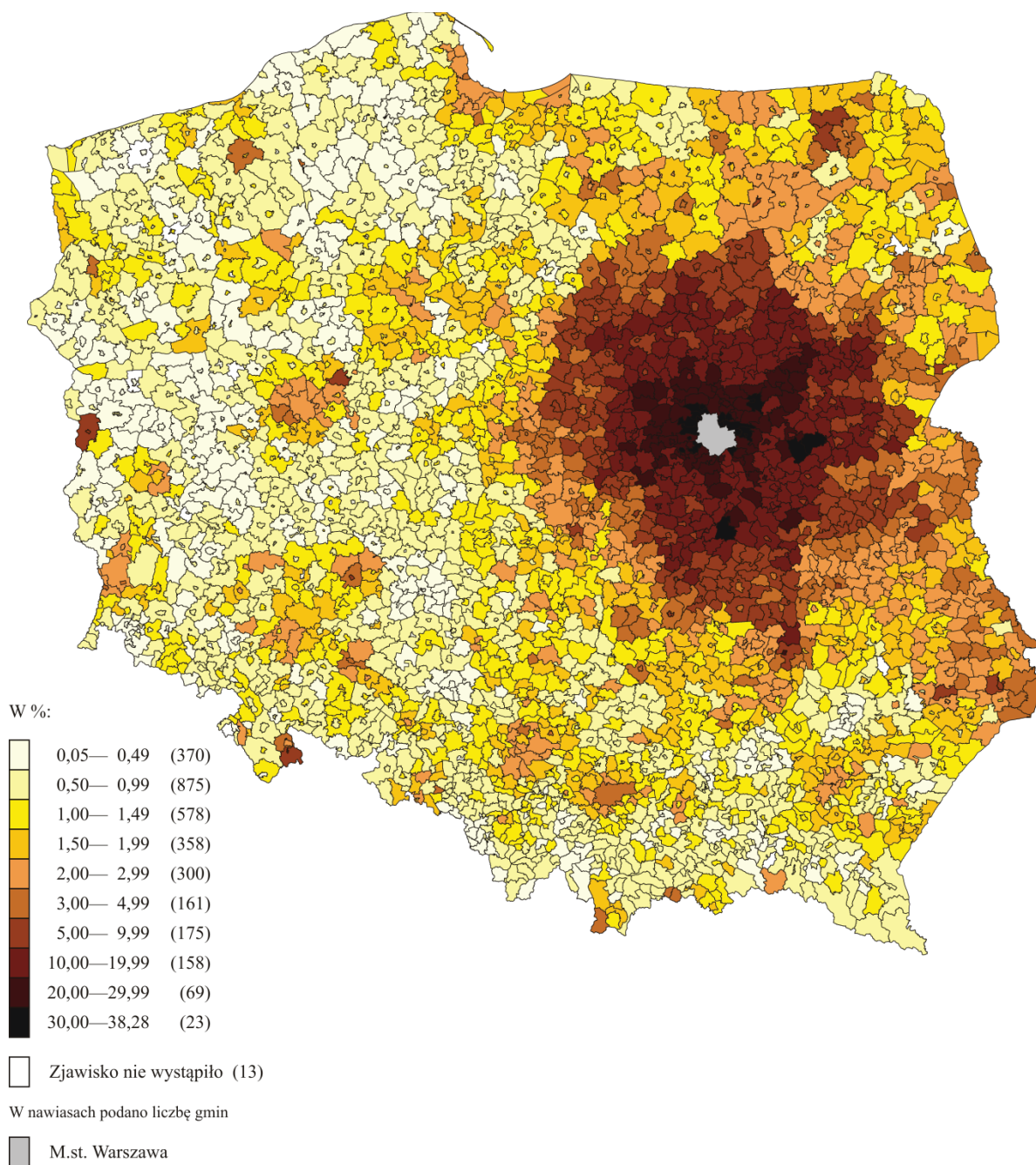
Struktura przyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie i wyjeżdżających do pracy z m.st. Warszawy według płci i grup wieku w 2011 r.

Przyjeżdżający do pracy w m.st. Warszawie według gmin (w skali kraju) w 2011 r.

Udział wyjeżdżających do pracy w m.st. Warszawie w liczbie zatrudnionych według gmin (w skali kraju) w 2011 r.

PODSUMOWANIE

Rozmieszczenie szeroko rozumianej działalności gospodarczej, zarówno produkcyjnej, jak i usługowej, przy nadwyżkach bądź niedoborach siły roboczej na lokalnych rynkach pracy, czy też niedopasowaniu kwalifikacyjnym podaży i popytu na siłę roboczą na tychże rynkach, skutkuje koniecznością dojazdów do pracy. Dojazdy te często związane są z przekraczaniem granic administracyjnych gminy, w której mieszka osoba pracująca.

Powyższe opracowanie wskazuje, iż zjawisko przemieszczania się ludności związane z dojazdami do pracy, jest zjawiskiem bardzo rozpowszechnionym i utrwalonym. Należy przypuszczać, że będzie ono ulegało dalszemu rozwojowi.

W województwie mazowieckim skala dojazdów związanych z zatrudnieniem należy do wyższych w kraju. Z przedstawionych danych wynika, że do pracy dojeżdżało 356,6 tys. pracowników najemnych, co stanowiło 26,0% ogólnej ich liczby. W tej zbiorowości liczniejszą grupę stanowili mężczyźni – 192,2 tys. Kobiet było mniej o 27,8 tys. Zdecydowana większość dojeżdżających (323,2 tys.) przemieszczała się w obrębie województwa mazowieckiego, co stanowiło 90,6% wszystkich dojeżdżających w województwie. Tylko 9,4% ogółu dojeżdżających mieszkańców województwa mazowieckiego przekraczało jego granicę. Skala wyjazdów zewnętrznych należy do najniższych w kraju.

Z analizowanych danych wynika, że najliczniejszą grupę stanowili dojeżdżający w wieku 25–34 lata – 118,2 tys. osób. W strukturze dojeżdżających w tym wieku większość (53,0%) stanowili mężczyźni. Była to przewaga nieznaczna. Zdecydowana przewaga mężczyzn, których było prawie dwukrotnie więcej, wystąpiła dopiero w grupie wieku 55–64 lata – w tej grupie wieku mężczyźni stanowili 63,7%.

Niniejsze opracowanie pozwala sformułować wnioski, co do konkurencyjności mazowieckiego rynku pracy. Niezależnie od przyjętego kryterium zawsze przeważała liczebnie grupa przyjeżdżających do pracy na teren województwa mazowieckiego, nad grupą wyjeżdżających. Łącznie przyjeżdżało 168,2 tys. osób. Czołówkę województw, z których płynęły najliczniejsze strumienie osób, stanowiły łódzkie, śląskie i lubelskie. Najmniej przybywało z lubuskiego, opolskiego oraz z zachodniopomorskiego. Zdecydowana większość znalazła zatrudnienie w miastach.

Ciekawym spostrzeżeniem jest liczba wyjeżdżających do pracy poza województwo mazowieckie. Główne kierunki wyjazdów to województwa świętokrzyskie, łódzkie, małopolskie i wielkopolskie. W tym przypadku, celem wyjazdów były również ośrodki miejskie. W czo-

łówce znalazły się miasta: Kraków, Wrocław, Łódź i Gdańsk. Interesujące wydaje się bardzo wysokie miejsce w rankingu miasta stosunkowo małego – Skarżyska-Kamiennej.

Wśród 323,2 tys. dojeżdżających do pracy na terenie województwa mazowieckiego, najwięcej znalazło zatrudnienie w Warszawie – 145,9 tys. osób. Poza nią, do liczących się pod tym względem miast należały: Radom, Płock, Piaseczno i Siedlce. Do gmin wiejskich z największą liczbą przyjeżdżających do pracy należały: Raszyn, Lesznowola, Kozienice, Michałowice i Wiązowna.

W niniejszej publikacji zaprezentowano dane dotyczące wyjazdów do pracy z poszczególnych gmin miejskich i wiejskich oraz powiatów. Wśród gmin miejskich do czołówki należą Legionowo, Pruszków, Ząbki, Wołomin i Radom. Czołówka gmin wiejskich to: Jabłonna, Stare Babice, Raszyn, Michałowice, Piaseczno. Wśród powiatów, pod względem liczby wyjeżdżających dominowały wołomiński, miński i pruszkowski. W opracowaniu pokazane także zostały te powiaty i gminy, w których wystąpiła największa przewaga przyjeżdżających nad wyjeżdżającymi oraz wyjeżdżających nad przyjeżdżającymi.

Z przeprowadzonego w ramach NSP 2011 badania dojazdów do pracy wynika, że m.st. Warszawa znajduje się na pierwszym miejscu (pod względem przyjeżdżających do pracy) zarówno w województwie, jak i w kraju. Liczba przyjeżdżających do pracy wynosiła 276,4 tys. osób. Ze stolicy wyjeżdżało poza jej granice 26,3 tys. osób. Na jednego wyjeżdżającego do pracy z Warszawy przypadało prawie jedenaście przyjeżdżających do niej pracowników najemnych. Można powiedzieć, że Warszawa charakteryzowała się największą w Polsce „siłą przyciągania” pracowników najemnych.

Informacje o dojazdach do pracy są niewątpliwie bardzo przydatne jako element charakteryzujący rynek pracy, ale nie jest to jedyne ich przeznaczenie. Niniejsze opracowanie stanowi przyczynek do coraz wnikliwszych badań nad tematem przemieszczeń ludności związanych z dojazdami do pracy, a co za tym idzie z kierunkami poszukiwań miejsc pracy przez ludność województwa mazowieckiego i nie tylko. Jest to z kolei element zjawisk o szerszym zasięgu, których analiza służy prognozowaniu w różnych dziedzinach rozwoju ekonomii, infrastruktury technicznej i społecznej czy demografii.